

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav regionálních a bezpečnostních věd

**Bezpečnost regionů České republiky z hlediska
kriminality**

Martin Doležal

Bakalářská práce

2018

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin Doležal**
Osobní číslo: **E14947**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Název tématu: **Bezpečnost regionů České republiky z hlediska kriminality**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce je zaměřena na analýzu kriminality z hlediska krajů a okresů České republiky. Hlavním cílem práce je analyzovat vývoj a regionální rozložení základních typů trestných činů v jednotlivých krajích a okresech, řešení prevence kriminality včetně výdajů na bezpečnost.

Osnova:

- Definice pojmů z oblasti kriminality.
- Analýza vývoje trestných činů v jednotlivých krajích.
- Rozbor obecné a hospodářské kriminality v okresech České republiky.
- Prevence kriminality a výdaje na bezpečnost v České republice.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

GŘIVNA, T., SCHEINOST, M. a ZOUBKOVÁ, I. Kriminologie. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.

RUPP, T. Meta analysis of crime and deterrence. Norderstedt: Books on Demand GmbH, 2008. ISBN 978-383-7019-162.

SJOGREN, H. a SKOGH, G. New perspectives on economic crime. Northampton, MA: E. Elgar, 2004. ISBN 18-437-6645-0.

TOMÁŠEK, J. Úvod do kriminologie: jak studovat zločin. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2982-4.

VANTUCH, P. Trestní zákoník s komentářem. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-677-8.

WALKLATE, S. Criminology: the basics. New York: Routledge, 2005. ISBN 978-041-5335-546.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.

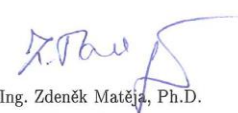
Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. září 2017

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2018

doc. Ing. Romána Provažníková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matějka, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jiného subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 8. 4. 2018

Martin Doležal

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych rád poděkoval své vedoucí práce, doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za její ochotu, trpělivost, odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Práce je zaměřena na analýzu kriminality v okresech a krajích České republiky. Hlavním cílem je zjistit vývoj trestných činů v jednotlivých krajích České republiky a vývoj obecné a hospodářské kriminality v jednotlivých okresech České republiky s využitím dat z Českého statistického úřadu, které vycházejí z policejních statistik a ověřit platnost stanovených hypotéz.

Součástí práce je posouzení toho, jak státní správa a samospráva napomáhá předcházení vzniku kriminality, kolik vynakládá peněžních prostředků na zajištění bezpečnosti státu a právní ochranu a jaký je vztah mezi počtem trestných činů a výdaji na bezpečnost státu a právní ochranu. Pomocí řetězového a bazického indexu je zjištěno, že v posledních letech dochází k poklesu trestných činů v jednotlivých krajích České republiky. Index kriminality dává informace o tom, že obecná a hospodářská kriminalita není v okresech České republiky rovnoměrně rozložena. Z analýzy citlivosti vyplývá, že nárůst výdajů na bezpečnost státu a právní ochranu obecně nezpůsobuje pokles trestných činů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kriminalita, trestné činy, hospodářská kriminalita, obecná kriminalita, prevence kriminality, bezpečnost.

TITLE

Regions' security in the Czech Republic in terms of criminality

ANNOTATION

The aim of this bachelor paper is to examine criminality in the districts and regions of the Czech Republic. The core of the thesis is to ascertain a development of criminal offence in each regions of the Czech Republic. Further, to find out the development of common criminality and economic criminality in each districts of the Czech Republic. All the data have been collected from the Czech Statistical Office that come from the police statistics and varify the validity of the established hypotheses.

The main part of the thesis focuses on an assessment of how the state administration and self-government help to prevent the occurrence of crime. Further, the paper shows how much money is spent on securing the state security and legal protection. The thesis also explains the relation between the number of criminal offenses and expenditure on state security and legal protection. The chain and base index have recently revealed a decline in the number of crimes in the Czech Republic. The crime index provides the information that general

and economic crime is not evenly distributed in the districts of the Czech Republic. The sensitivity analysis have arrived at the conclusion that the increase in state security expenditure and legal protection generally does not cause a reduction in crime.

KEYWORDS

Criminality, criminal offence, economic criminality, common criminality, crime prevention, security.

OBSAH

Úvod.....	10
1. Kriminalistika vs. kriminologie	12
1.1. K pojmu kriminologie	12
1.2. K pojmu kriminalistika.....	13
2. Kriminalita a trestné činy.....	15
2.1. K pojmu kriminalita	15
2.1.1. Přístupy k poznávání kriminality	15
2.2. Trestné činy	16
2.2.1. Kategorizace trestných činů.....	17
2.3. Kriminalita a trestné činy jako podklad pro statistické zkoumání.....	19
3. Analýza vývoje trestných činů v krajích ČR	23
4. Obecná a hospodářská kriminalita v okresech ČR	26
5. Prevence kriminality	30
5.1. Strategie prevence kriminality ČR na léta 2016 – 2020.....	31
5.2. Systémy organizace prevence kriminality v ČR.....	32
6. Výdaje na bezpečnost v ČR.....	36
6.1. Výdaje jednotlivých státních orgánů na zajištění bezpečnosti ČR.....	39
6.2. Výdaje krajů ČR na zajištění bezpečnosti	41
Závěr	44
Použitá literatura	47
Seznam příloh	53

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Rozdíl mezi skutečnou a registrovanou kriminalitou.....	21
Obrázek 2: Rozložení indexu obecné kriminality v okresech ČR za rok 2016	26
Obrázek 3: Rozložení indexu hospodářské kriminality v okresech ČR za rok 2016.....	27
Obrázek 4: Systém prevence kriminality ČR.....	33
Obrázek 5: Vývoj celkových výdajů na bezpečnost v ČR za období 2010 – 2016	36
Obrázek 6: Relativní přírůstky trestných činů a relativní přírůstky výdajů na bezpečnost za období 2010 – 2016	38
Obrázek 7: Míra citlivosti mezi výdaji na bezpečnost a právní ochranu a množstvím trestných činů za období 2010 - 2016	38
Obrázek 8: Výdaje na bezpečnost ve sledovaných ministerstvech za období 2010 – 2016 ...	40
Obrázek 9: Výdaje na bezpečnost ve vybraných bezpečnostních orgánech za období 2010 – 2016	41

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Základní rozdělení trestných činů podle takticko-statistické klasifikace od roku 2010	20
Tabulka 2: Vývoj trestných činů v jednotlivých krajích za období 2010 – 2016	23
Tabulka 3: Vývoj trestných činů v jednotlivých krajích v porovnání s rokem předchozím za období 2010 – 2016	24
Tabulka 4: Vývoj trestných činů v jednotlivých krajích v porovnání s rokem 2010 za období 2010 – 2016	25
Tabulka 5: Síla korelace.....	28
Tabulka 6: Relativní přírůstky a míra citlivosti	37
Tabulka 7: Výdaje krajů ČR na bezpečnost za období 2010 – 2016 (v mil. Kč)	42
Tabulka 8: Výdaje krajů ČR na bezpečnost na 1 obyvatele za období 2010 – 2016 (v Kč)..	43

ÚVOD

V dnešní době, kdy je veřejnost médií neustále informována o kriminalitě, je tento pojem chápán nejen jako celostátní, ale i celosvětový vzrůstající fenomén. Vliv globalizace či otevření schengenského prostoru s sebou nepřineslo pouze pozitivní dopady pro společnost. Jednou z negativních dopadů je právě kriminalita, kde se prostor bez hranic nabízí jako vhodným místem k páčání trestných činů. V nedávné době k těmto dopadům přispěla i migrační krize a její následky, které do české společnosti přinesly bouřlivou atmosféru.

Hlavním úkolem každého demokratického právního státu, tedy také České republiky (dále jen „ČR“), je zajistit bezpečnost svých občanů a udržet kriminalitu na míře společnosti akceptovatelné, neboť je společensky negativním jevem ohrožující každého člověka. Má-li stát tuto míru naplnit, je třeba u veřejnosti rozšířit povědomí o tom, kolik stát vynakládá peněžních prostředků na zajištění bezpečnosti, jak provádí prevenci kriminality a jaká je celková úroveň, ale i trend v páčání trestných činů.

Cílem této práce je proto vyhodnotit situaci v ČR z pohledu kriminality, a to s využitím dostupných dat do roku 2016 z Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) a ze státního portálu MONITOR. K dosažení hlavního cíle je třeba naplnění dílčích cílů, kterými jsou:

- definovat a popsat základní pojmy z oblasti kriminologie, kriminalistiky, trestných činů a kriminality, a to na základě dostupných odborných publikací,
- analyzovat vývoj trestných činů v jednotlivých krajích ČR za období 2010 až 2016 pomocí řetězového a bazického indexu,
- verifikovat vývoj obecné a hospodářské kriminality v okresech ČR za rok 2016 pomocí indexu kriminality,
- vymezit prevenci kriminality v ČR, která se řídí Strategií prevence kriminality ČR na léta 2016 až 2020,
- analyzovat vývoj výdajů na bezpečnost a právní ochranu v ČR za období 2010 až 2016, a to na úrovni celostátní a krajské a dále u ministerstvech a orgánů zabývajících se bezpečností státu.

V souvislosti s vymezenými dílčími cíli jsou stanoveny a prověřeny následující dvě hypotézy:

Hypotéza č. 1 – Při nárůstu obyvatel v jednotlivých okresech ČR dochází k růstu indexu kriminality z hlediska obecné a hospodářské kriminality v roce 2016. Při posouzení této hypotézy je využita Spearmanova korelační analýza.

Hypotéza č. 2 - Při zvýšení výdajů na bezpečnost státu a právní ochranu ČR v letech 2010 - 2016 dochází k poklesu trestných činů a naopak. Toto tvrzení je ověřeno na základně analýzy citlivosti.

Veškerá teoretická část vychází ze studia dostupné literatury a elektronických zdrojů. Data k jednotlivým analýzám, grafům a tabulkám jsou čerpány z ČSÚ a ze státního portálu Ministerstva financí MONITOR. Prevence kriminality vychází ze Strategie prevence kriminality na léta 2016 až 2020.

1. KRIMINALISTIKA VS. KRIMINOLOGIE

Pojem kriminalistika a kriminologie patří mezi odborné termíny, které jsou mezi laickou veřejností velmi často zaměňovány, přitom právě náplň práce kriminologa a kriminalisty tvoří vztah vzájemného doplňování a ovlivňování. Definování těchto pojmů je velice složité a široké. Neexistuje vlastně žádná obecně uznávaná definice, která by vystihovala podstatu těchto výrazů. [47]

1.1. K pojmu kriminologie

Institut pro kriminologii a sociální prevenci definuje kriminologii takto: „*Kriminologie je věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejích pachatelích a obětech a o její kontrole.*“ [18]

Jednodušší definici formulují T. Gřivna a kolektiv, kteří vymezují kriminologii pouze jako nauku o kriminalitě (zločinnosti). [14]

Jiný zajímavý pohled na kriminologii popisuje jeden z nejvýznamnějších světových kriminologů John Braithwaite, který prostřednictvím statistických a výzkumných zjištění vysvětluje „*13 pravdivých zjištění o zločinu:*

1. *zločiny páchají více muži než ženy,*
2. *zločinů se nejvíce dopouštějí osoby ve věku 15-25 let,*
3. *zločiny nejvíce páchají lidé, kteří jsou svobodní,*
4. *zločin je především záležitostí obyvatel, kteří žijí ve velkých městech,*
5. *zločinu se nejvíce dopouštějí lidé, kteří se často stěhují, nebo žijí v oblastech, ve kterých ke změně obyvatel často dochází,*
6. *zločinů se dopouští méně mladí lidé, kteří mají silnou vazbu na školu,*
7. *zločiny méně páchají mladí lidé, kteří si kladou vysoké cíle v oblasti vzdělání a zaměstnání,*
8. *ke zločinu mají většinou sklony mladí lidé, kteří ve škole dosahují slabého prospěchu,*
9. *ke zločinu mají menší sklony mladí lidé, kteří mají silnou vazbu na své rodiče,*
10. *zločiny více páchají mladí lidé, kteří mají přátelské vztahy s jinými zločinci,*
11. *existuje malá pravděpodobnost, že lidé, kteří věří v dodržování zákonů, je budou porušovat,*
12. *lidé, kteří žijí v chudobě, jsou nezaměstnaní a jsou součástí nějaké utlačované minority, mají větší sklony k páčání trestné činnosti,*
13. *ve většině vyspělých i rozvojových zemí od konce druhé světové války kriminalita roste.*“ [4, str. 44-50]

Kriminologie má vztah i k jiným vědám, a to zejména k těm, které se také jako ona zabývají kriminalitou. Jednoduše je můžeme nazývat jako „**kriminální vědy**“, jedná se především o:

- a) **trestněprávní nauku**, která se zabývá především trestním právem hmotným (stanovuje, co je trestný čin a jaký trest lze za něj uložit) a procesním (upravuje procedurální postup jednotlivých trestních orgánů při řešení trestných činů). Vzájemný vztah mezi trestněprávní naukou a kriminologií lze vyjádřit tak, že se navzájem doplňují a lze říci, že trestní právo je bez kriminologie slepé a naopak kriminologie je bez trestního práva neohraňovaná,
 - b) **kriminální politiku**, která je součástí celkové politiky, nahlíží na kriminalitu jako na politický problém a zaměřuje se na systém sociální kontroly kriminality. Vztah mezi kriminální politikou a kriminologií je takový, že kriminologie dodává výzkumem ověřené a získané poznatky a kriminální politika je hodnotí, klasifikuje, doplňuje a používá je k prosazování trestní politiky (např. k reformě trestního práva).
- [14]

K dalším vědním oborům, které s touto problematikou plně souvisejí, lze zařadit např. kriminalistiku, forenzní psychologii, soudní psychiatrii, soudní lékařství a soudní inženýrství. [14]

1.2. K pojmu kriminalistika

Předmětem zkoumání kriminalistiky jsou metody pro odhalování trestné činnosti, které se aplikují při jejím vyšetřování. Tyto metody následně využívají orgány činné v trestním řízení. Zaměřuje se na získávání důležitých informací a stop, které shromažďuje a hledá příčiny vzniku kriminálních činů. Můžeme říci, že kriminalistika hledá co nejpřesnější důkazy proto, aby pachatele dopadla a usvědčila. Cílem kriminalistiky je rozpracovávat metodické postupy tak, aby každý provedený trestný čin byl odhalen a naopak, aby žádný člověk nebyl nespravedlivě stíhán. [47]

Mezi základní metody pro odhalování trestné činnosti, které se neustálým rozvojem techniky a technologie zpřesňují a modernizují, patří zejména:

- a) **daktyloskopie** - jedná se o nejstarší nauku používanou v kriminalistice pro identifikaci osob. Metoda spočívá v obrázcích na papírných liniích, které jsou získávány pomocí vnitřních článků prstů na dlaních, na prstech nohou a chodidlech. Jan Evangelista Purkyně rozdělil kresby článků prstů a chodidel do devíti skupin a postaral se tak o rozvoj této tradiční metody. V ČR se daktyloskopie využívá v Kriminalistickém ústavu Policie ČR v Praze a v současnosti se dělí na oddělení

daktyloskopické identifikace osob a oddělení identifikace daktyloskopických stop. [39]

- b) **mechanoskopie** – zabývá se identifikací, způsobem použití a mechanismem působení nástrojů a dalších předmětů. Je založena zejména na znalostech z oblasti fyziky a mechaniky, dochází při ní k pozorování, měření, popisování, srovnávání a experimentování. Předmětem je zkoumání poškozených mechanických zábranných systémů (např. bezpečnostní dveře a zámkové systémy) a bezpečnostních úschovných objektů (trezory, sejfy, ohnivzdorné skříně apod.). [43]
- c) **balistika** – jedná se o interdisciplinární vědu, která se zabývá pohybem střely, mechanismem výstřelu, dráhou střely a účinky střely. Objektem zkoumání balistiky je střelná zbraň, střelivo a jeho jednotlivé části a předměty zasažené střelou. [41]
- d) **trasologická expertíza** - touto metodou se analyzují a určují stopy pohybu lidí, zvířat, kol vozidel nekolejové dopravy, rukavic, svršků, částí lidských či zvířecích těl (uši, zuby) a otisku předmětů. [40]
- e) **grafická expertíza** – jedná se o ucelený název pro expertízu ručního písma, technické zkoumání dokladů, písma psacích strojů, písemností a cenin. Např. se může jednat o určení, jaký druh psacího prostředku byl použit – zda kuličkové pero, popisovač, kopírovací papír nebo grafitová tužka. U expertízy platidel (bankovky, mince) a cenin (akcie, obligace, kolky, losy) se zkoumá jejich pravost. [42]

Podle T. Gřivny a kol., patří k hlavnímu přínosu kriminalistiky to, že zvyšuje pravděpodobnost rychlého a účinného trestního postihu. [14]

Jak již bylo jednou zmíněno, existuje vztah mezi kriminalistikou a kriminologií, kdy na jedné straně kriminalistika získává množství kriminologických poznatků pro aplikaci kriminalistických metod a na straně druhé kriminologie využívá poznatky zjištěné v průběhu vyšetřování trestných činů. [14]

2. KRIMINALITA A TRESTNÉ ČINY

Kriminalitou a trestnými činy se zabývá v ČR zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, jehož základním smyslem je ochrana společnosti před kriminalitou.

2.1. K pojmu kriminalita

Podle Národního informačního centra pro mládež¹ je kriminalita definována jako: „úhrn činů uvedených v trestním zákoníku obvykle popisovaných podle prostoru, času, rozsahu, struktury a pohybu.“ [36]

2.1.1. Přístupy k poznávání kriminality

Aby bylo možno kriminalitu efektivně kontrolovat, je nutné ji předem poznat. K tomuto kroku slouží tyto dva základní přístupy:

- a) **fenomenologický (morfologický) přístup** – jedná se o popis jednotlivých druhů kriminality pomocí analýzy dat získaných např. ze statistik kriminality,
- b) **etiologický přístup** – tento přístup je založen na zkoumání příčin jednotlivých druhů kriminality, a to za účelem vysvětlení jejího původu. [14]

Kontrolou kriminality lze chápat snahu státu, ale i společnosti, udržet míru kriminality v určitých mezích, které jsou pro ni přijatelné, nebo snahu o její omezení. Kontrola se provádí prostřednictvím těchto dvou strategií:

- a) **represivní (potlačující) strategie** (formální kontrola kriminality) – tuto strategii používají orgány činné v trestním řízení a vězeňská služba. Využívá se především v trestněprávní kontrole kriminality,
- b) **preventivní (předcházející) strategie** (neformální kontrola kriminality) – provádějí zejména rodiny, školy, média, spolky a veřejnost. Uskutečňuje se v oblasti prevence kriminality. [14]

K tomu, aby mohly být činěny závěry o kriminalitě, je nutné ji popsat a zhodnotit. Základem hodnocení kriminality je její stav (rozsah), dynamika a struktura.

Rozsah kriminality je vyjádřen počtem trestných činů na určitém území (např. obec, okres nebo kraj) za určité období (např. měsíc, čtvrtletí, rok) v absolutních číslech. Lze vyjádřit rozsah kriminality i v procentech, např. při vyjádření rozdílu mezi jednotlivými sledovanými časovými

¹ **Národní informační centrum pro mládež** – jedno z oddělení Národního ústavu pro vzdělávání, který je přímo řízenou organizací Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy.

obdobími. Je ale nutné si uvědomit, že tyto způsoby hodnocení nejsou pro popis kriminality dostačující, protože neodráží demografické vlivy - počet obyvatel na určitém území a mohlo by dojít ke zkreslení skutečného stavu. V těchto případech se pro popis kriminality využívá ukazatel **úrovně (intenzita) kriminality** (1), který ukazuje relativní velikost jejího výskytu a je vyjádřen v indexech na 10 000 nebo 100 000 obyvatel. V případě, že se počítá s osobami staršími patnácti let, mluví se o čistém indexu, zahrnují-li se osoby mladší patnáct let, mluví se o hrubém indexu. Index kriminality lze využít i v užším pojetí pro jednotlivé druhy trestných činů. [47]

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{rozsah kriminality}}{\text{počet obyvatel na vymezeném území}} * 10\,000 \quad (1)$$

Struktura kriminality je dalším důležitým ukazatelem pro popis kriminality, protože využívá řadu charakteristik (např. povaha trestného činu, vlastnosti osoby pachatele nebo oběti). V souvislosti se strukturou kriminality lze posuzovat kriminalitu např. podle její závažnosti. K tomu lze využít měření **tíže kriminality** (2), která stanovuje podíl závažné kriminality (např. vraždy, loupeže a znásilnění) a ostatní kriminality. [47]

$$\text{Index tíže kriminality} = \frac{\text{závažná kriminalita}}{\text{ostatní kriminalita}} \quad (2)$$

Dynamika kriminality ukazuje vývoj kriminality v delším časovém intervalu (např. v intervalu 10 let), který může mít vzestupné, klesající nebo stagnující tendence. Kriminologové se tyto trendy snaží vysvětlit společenskými změnami ve společnosti (např. ve změnách v míře nezaměstnanosti). [47]

2.2. Trestné činy

Trestné činy, lze definovat podle § 13, odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, takto: „*trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ [50]

O trestném činu se hovoří tehdy, pokud se jedná o čin společensky škodlivý nebo pokud vykazuje znaky v trestním zákoně uvedené - tzv. formální znaky (viz níže). Tyto znaky jsou popsány v jedné ze třinácti hlav ve zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Lze konstatovat, že pokud nemá určité jednání formální znaky uvedené v trestním zákoně, nejedná se o trestný čin. Dále lze říci, že nemá-li trestný čin dostatečný vysoký stupeň společenské škodlivosti, avšak má formální znaky, rovněž se nejedná o trestný čin. Společenskou škodlivost činu určuje způsob provedení činu, jeho následky, okolnosti, dotčení chráněného zájmu, osoba pachatele, míra jeho zavinění a jeho pohnutka. [48]

Mezi znaky trestného činu patří:

a) skutková podstata trestného činu- jedná se o souhrn objektivních a subjektivních znaků, které na jedné straně druh trestného činu od jiných druhů odlišují a na druhé straně vyjadřují škodlivost určitého trestného činu pro společnost. Podle struktury lze znaky skutkové podstaty rozdělit na:

- I. jednoduché* – všechny potřebné prvky trestného činu jsou vyjádřeny jen jediným znakem (např. vražda),
- II. složité* – jsou charakterizovány mnohostí znaků (např. dvojím jednáním, čin má dva objekty nebo více zavinění apod.),
- III. složené* – vzniká spojením dvou skutkových podstat (např. trestný čin loupeže, ve kterém došlo k usmrcení jiné osoby – zahrnuje dva trestné činy, např. trestný čin loupeže a trestný čin vraždy). [45, 50]

b) stanovený věk – rozumí se dovršení patnácti let věku pachatele. V případě, že se dopustí trestného činu osoba mladší patnácti let, určí soud postupy, které povedou k jeho nápravě. [48]

c) přičetnost - přičetným člověkem je osoba, která si je duševně a právně vědoma spáchání trestného činu a může ovládat své jednání. Opakem je nepřičetnost, kdy osoba není duševně zdravá a nedisponuje dostatečným rozumovým ani morálním vývojem. Předpokladem přičetnosti je tedy rozpoznávací způsobilost, kdy pachatel vnímá protiprávnost svého jednání, a určovací způsobilost, kdy ovládá své jednání a může klást odpor. [45, 50]

2.2.1. Kategorizace trestných činů

Kategorizace trestných činů vychází z odstupňované typové škodlivosti pro společnost, která představuje nejobecnější třídění trestných činů. Ve stručnosti jsou v této podkapitole rozděleny trestné činy do 4 skupin [11, 48]:

a) podle druhového objektu – jedná se o činy, které lze třídit podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník na:

- I. trestné činy pro život a zdraví (§ 140 - § 167),
- II. trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (§168 - § 184),
- III. trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185 - § 193b),
- IV. trestné činy proti rodině a dětem (§ 194 - § 204),
- V. trestné činy proti majetku (§ 205 - § 232),
- VI. trestné činy hospodářské (§ 233 - § 271),
- VII. trestné činy obecně nebezpečné (§ 272 - §292),
- VIII. trestné činy proti životnímu prostředí (§ 293 - § 308),
- IX. trestné činy proti ČR, cizímu státu a mezinárodní organizaci (§ 309 - § 322),
- X. trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (§ 323 - § 368),
- XI. trestné činy proti branné povinnosti (§ 369 – § 374),
- XII. trestné činy vojenské (§ 375 - § 399),
- XIII. trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy (§ 400 - § 418).

b) podle účinku skutkové podstaty - klasifikuje trestné činy podle toho, zda jejich účinek je, nebo není skutkové podstaty.

- I. *Trestné činy materiální* - znakem skutkové podstaty je účinek a předmětem útoku je člověk nebo věc. Posuzuje se stupeň společenské nebezpečnosti. Příkladem může být vražda, krádež nebo úmyslné poškození věci.
 - a. Trestné činy poruchové – znakem skutkové podstaty je porucha (smrt u vraždy),
 - b. Trestné činy ohrožovací – znakem skutkové podstaty je nebezpečí (obecné nebezpečí u obecného ohrožení).
- II. *Trestné činy formální* – vyžadují se pouze znaky skutkové podstaty trestného činu. Neposuzuje se stupeň společenské nebezpečnosti (např. neoznámení trestného činu).

c) podle formy jednání

- I. *Trestné činy komisivní* – lze je spáchat konáním (neoprávněné podnikání),

II. *Trestné činy omisivní* – vznikají obecnou povinností pachatele spáchanou opomenutím (neoznámení trestného činu, neposkytnutí pomoci).

d) podle formy zavinění

I. *Trestné činy úmyslné* - např. znásilnění,

II. *Trestné činy nedbalostní* – např. ublížení na zdraví z nedbalosti.

Dále se trestné činy dělí na přečiny a zločiny. Standardní řízení se provádí u zločinů, u přečinů se provádějí zjednodušené formy řízení (tj. probace a mediace²). [48]

a) Přečiny – jsou to všechny trestné činy pocházející z nedbalosti nebo jsou vykonány úmyslně. U úmyslných trestných činů lze však podotknout, že aby se jednalo o přečin, musí za ně zákon stanovit trest odnětí svobody nepřevyšující pět let. [50]

b) Zločiny – jedná se o všechny trestné činy, které nejsou přečiny. Jinými slovy to jsou úmyslné trestné činy, za které zákon stanovil sazbu odnětí svobody převyšující pět let. Dále mezi zločiny lze zařadit zločiny zvlášť závažné, které jsou úmyslné a na něž se vztahuje sazba odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. [50]

2.3. Kriminalita a trestné činy jako podklad pro statistické zkoumání

V současné době existují v ČR dvě instituce, které se podrobně zabývají shromažďováním a zpracováváním údajů o kriminalitě:

a) Policejní prezídium ČR (tzv. policejní statistiky) – pro třídění jednotlivých druhů kriminality využívá tzv. takticko-statistickou klasifikaci, která má podobu trojmístných číselných kódů, jež označují jednotlivé trestné činy nebo jejich skupiny. Tyto statistiky přebírá pro další statistické analýzy ČSÚ,

b) Ministerstvo spravedlnosti ČR (tzv. justiční statistiky) – pro statistické využití třídí jednotlivé druhy kriminality podle hlav a paragrafů zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. [20]

Je nutné zdůraznit, že takticko-statistická klasifikace přesně nekoresponduje s jednotlivými paragrafy zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. [20]

²**Probace** – dohled nad obviněným, kontrola výkonů trestů,

Mediace – mimosoudní jednání řízené prostředníkem (mediátorem). [51]

Jak již bylo sděleno výše, Policie ČR rozděluje trestné činy pomocí takticko-statistické klasifikace. Jednodušší rozdělení trestných činů podle této klasifikace se nachází v tabulce č. 1, ve které je definováno devět základních skupin trestných činů, které se dále shlukují do méně podrobných skupin. Kompletní takticko-statistická klasifikace se nachází v příloze č. 1, kdy je v této podobě využívána pro analýzu dat od roku 2010. Policie ČR shromažďuje data o trestných činech nejen v rámci celé ČR, ale rozděluje je i podle jednotlivých krajů.

Tabulka 1: Základní rozdělení trestných činů podle takticko-statistické klasifikace od roku 2010

1.	Vraždy (101-106)	Násilné trestné činy	Obecná kriminalita	Celková kriminalita
2.	Ostatní násilné trestné činy (111-190)			
3.	Mravnostní trestné činy (201-290)			
4.	Krádeže vloupáním (311-390)	Majetkové trestné činy		
5.	Krádeže prosté (411-490)			
6.	Ostatní kriminální činy (611-690)			
7.	Zbývající kriminalita (721-790)			
8.	Hospodářské trestné činy (801-890)	Hospodářská kriminalita		
9.	Ostatní trestné činy (901-903)			

Zdroj: vlastní zpracování podle [44]

Informace o trestných činech v jednotlivých okresech poskytuje ČSÚ, který využívá data Policie ČR. Statistická data v jednotlivých okresech, ale i za kraje a celou ČR, analyzuje ČSÚ z hlediska celkové kriminality, obecné kriminality, hospodářské kriminality a dále podrobněji analyzuje loupeže (podle takticko-statistické klasifikace č. 131 a 132), vloupání (podle takticko-statistické klasifikace č. 371 a 373), zneužití (podle takticko-statistické klasifikace č. 201) a vraždy (podle takticko-statistické klasifikace č. 101 až 106).

Vzhledem k tomu, že pro tuto práci jsou důležité zejména pojmy hospodářská a obecná kriminalita je nutné si je zde podrobněji definovat.

Podle P. Šámala lze **hospodářskou kriminalitu** definovat takto: „...*trestnou činností, která je motivována dosažením vyšších neoprávněných či přímo protizákonných zisků a jež útočí nejen vůči ekonomickým zájmům individuálním či kolektivním, ale často napadá přímo tržní hospodářský systém v jeho základech, a to ať už jde o trh výrobků nebo služeb anebo finanční trhy či jeho jednotlivé instituce*“. [46, str. 2325]

ČSÚ definuje pro svou analýzu dat hospodářskou kriminalitu takto: „*Hospodářská kriminalita zahrnuje především trestné činy v obchodních a finančních vztazích.*“ [5]

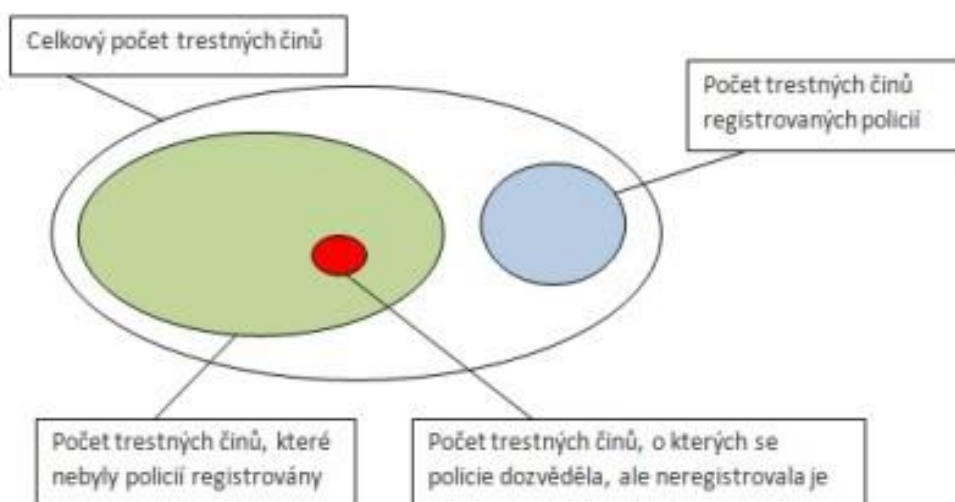
Tato práce vychází z dat z ČSÚ a zohledňuje definici týkající se nejen hospodářské, ale i obecné kriminality.

Obecná kriminalita představuje největší a nejvýznamnější část celkové kriminality. Ukrývá v sobě znaky násilného i nenásilného jednání a mezi občany vyvolává veřejné mínění o jejich bezpečnosti.

ČSÚ pro svou analýzu dat obecnou kriminalitu definuje takto: „*Obecná kriminalita zahrnuje násilné trestné činy, mravnostní trestné činy, majetkové trestné činy, podvody a zpronevěry, ostatní majetkové a ostatní kriminální trestné činy.*“ [5]

V rámci poskytování statistických informací o kriminalitě se vychází z **kriminality registrované** (zjevné), která byla objasněná a proto mohla být evidována. Lze říci, že se jedná pouze o část kriminality skutečné. Na druhou stranu rozlišujeme **kriminalitu latentní** (skrytá), která se do statistických údajů o kriminalitě neeviduje, neboť se o ní policie či prokuratura nedozvěděla. Tu lze jednoduše vypočítat jako rozdíl mezi kriminalitou skutečnou a kriminalitou registrovanou. Důvodem proč lidé neohlašují trestné činy, může být i jejich nejisté vnímání ve schopnosti policie případ vyřešit. Obrázek č. 1 ukazuje na vztah obou kriminalit. [2, 47]

Obrázek 1: Rozdíl mezi skutečnou a registrovanou kriminalitou

zdroj: [17]

Latentní kriminalitu lze rozdělit do 3 skupin:

- a) **černá čísla kriminality** – jedná se o trestnou činnost, o jejímž spáchání se orgány činné v trestním řízení nikdy nedozvěděly,
- b) **šedá čísla kriminality** – jedná se o trestnou činnost, o jejímž spáchání se orgány činné v trestním řízení dozvěděly, ale nepodařilo se jim pachatele najít,
- c) **umělá latence** – jedná se o trestnou činnost, o jejímž spáchání se orgány činné v trestním řízení dozvěděly, ale neevidovaly ji (např. chybí dostatečné důkazy či svědek byl vyhodnocen jako nedůvěryhodný). [2]

3. ANALÝZA VÝVOJE TRESTNÝCH ČINŮ V KRAJÍCH ČR

Záměrem této kapitoly je prostřednictvím dat z ČSÚ, které vycházejí z policejních statistik kriminality, analyzovat vývoj trestných činů v jednotlivých krajích ČR za období 2010 – 2016. Analýza dat je provedena nejen na základě absolutních hodnot, ale i na základě indexů, jejichž výsledky jsou prezentovány pomocí tabulek s využitím barevných škál.

Nejprve je vyhodnocen počet registrovaných trestných činů v jednotlivých krajích ČR ve sledovaném období, kdy tyto údaje zobrazuje tabulka č. 2. Hodnoty, které představují meziroční snížení trestných činů a lze je vyhodnotit pozitivně, jsou zbarveny do zelena a hodnoty, které představují meziroční zvýšení trestných činů a lze je vyhodnotit negativně, jsou zbarveny do červena. Z toho přehledu je potom patrné, že v roce 2011 byl zaznamenán v jedné polovině krajů nárůst a v druhé polovině krajů pokles počtu trestných činů. V roce 2012 došlo ve většině krajů ČR (mimo kraje Olomouckého) ke snížení počtu trestných činů a naopak v roce 2013 byl zaregistrován ve všech krajích ČR nárůst počtu trestných činů. Tento nárůst trestných činů byl pravděpodobně zapříčiněn amnestií, která byla v roce 2013 vyhlášena bývalým prezidentem ČR Václavem Klausem. Počet zaregistrovaných trestných činů se poté od roku 2014 ve všech krajích ČR snižuje. Největší průměrný počet trestných činů za sledované období eviduje Hlavní město Praha, ve které se v průměru odehrálo 70 138 trestných činů, následuje Moravskoslezský kraj se 36 679 a Středočeský kraj se 31 550 trestnými činy. Nejméně pak má Karlovarský kraj v průměru se 6 889 trestnými činy.

Tabulka 2: Vývoj trestných činů v jednotlivých krajích za období 2010 – 2016

kraj	rok						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hlavní město Praha	74 028	74 122	72 345	82 005	71 828	64 095	56 432
Středočeský kraj	38 217	37 654	35 612	37 350	31 118	25 442	22 124
Jihočeský kraj	15 298	14 820	14 005	15 020	14 683	12 595	10 816
Plzeňský kraj	13 843	13 752	12 822	13 713	11 991	10 512	9 679
Karlovarský kraj	7 939	8 110	7 582	8 198	6 726	5 737	4 983
Ústecký kraj	29 438	30 287	27 427	29 848	25 927	21 061	18 377
Liberecký kraj	13 764	13 674	13 003	13 963	12 504	11 154	9 186
Královéhradecký kraj	11 121	11 004	10 785	10 787	10 181	8 575	7 286
Pardubický kraj	8 877	9 160	8 994	9 092	8 380	6 812	5 933
Kraj Vysočina	8 678	8 613	8 543	8 761	8 107	6 880	5 986
Jihomoravský kraj	29 312	29 933	29 533	29 811	27 109	23 828	21 599
Olomoucký kraj	13 721	14 347	14 367	14 768	14 066	12 609	11 600
Zlínský kraj	9 430	9 227	8 887	9 197	8 807	7 964	7 398
Moravskoslezský kraj	39 721	42 474	40 623	42 853	37 233	30 364	26 528

Zdroj: vlastní zpracování podle [8]

Tabulka č. 3 porovnává pomocí **řetězových indexů** daný rok v porovnání s rokem předchozím. Relativní hodnoty ukazují, o kolik procent došlo k nárůstu (červené zbarvení) nebo poklesu (zelené zbarvení) trestných činů oproti roku předchozímu. Ta hodnota, která je v daném roce nejčervenější, představuje kraj s největším nárůstem trestných činů a naopak ta hodnota, která je nejzelenější, znázorňuje kraj s největším poklesem trestných činů. Z toho je patrné, že pouze v roce 2013 došlo ve všech krajích ČR k nárůstu trestných činů, kdy největší nárůst byl zaznamenán v Hlavním městě Praze o 13,35 % a naopak nejmenší nárůst v Královéhradeckém kraji o 0,02 %. Od následujícího roku se tento trend významně obrací jiným směrem, kdy dochází ve všech krajích meziročně ke snížení trestných činů, přičemž k největšímu snížení dochází v roce 2015 v Ústeckém kraji o 18,77 % a naopak nejmenší pokles byl zaregistrován v roce 2014 v Jihočeském kraji o 2,24 %.

Tabulka 3: Vývoj trestných činů v jednotlivých krajích v porovnání s rokem předchozím za období 2010 – 2016

kraj	rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hlavní město Praha	0,13%	-2,40%	13,35%	-12,41%	-10,77%	-11,96%
Středočeský kraj	-1,47%	-5,42%	4,88%	-16,69%	-18,24%	-13,04%
Jihočeský kraj	-3,12%	-5,50%	7,25%	-2,24%	-14,22%	-14,12%
Plzeňský kraj	-0,66%	-6,76%	6,95%	-12,56%	-12,33%	-7,92%
Karlovarský kraj	2,15%	-6,51%	8,12%	-17,96%	-14,70%	-13,14%
Ústecký kraj	2,88%	-9,44%	8,83%	-13,14%	-18,77%	-12,74%
Liberecký kraj	-0,65%	-4,91%	7,38%	-10,45%	-10,80%	-17,64%
Královéhradecký kraj	-1,05%	-1,99%	0,02%	-5,62%	-15,77%	-15,03%
Pardubický kraj	3,19%	-1,81%	1,09%	-7,83%	-18,71%	-12,90%
Kraj Vysočina	-0,75%	-0,81%	2,55%	-7,46%	-15,14%	-12,99%
Jihomoravský kraj	2,12%	-1,34%	0,94%	-9,06%	-12,10%	-9,35%
Olomoucký kraj	4,56%	0,14%	2,79%	-4,75%	-10,36%	-8,00%
Zlínský kraj	-2,15%	-3,68%	3,49%	-4,24%	-9,57%	-7,11%
Moravskoslezský kraj	6,93%	-4,36%	5,49%	-13,11%	-18,45%	-12,63%

Zdroj vlastní zpracování podle [8]

Tabulka č. 4 znázorňuje pomocí **bazického indexu** vývoj trestných činů v jednotlivých krajích ČR, kdy je porovnáván daný rok se základním rokem 2010. Relativní hodnoty ukazují, o kolik procent došlo k nárůstu (kladné hodnoty zbarvené do červena) či k poklesu (záporné hodnoty zbarvené do zelena) trestných činů se základním rokem 2010 v jednotlivých krajích ČR. Hodnoty blízko nule jsou v bílém zbarvení, neboť takový nárůst či pokles trestných činů, lze vyhodnotit jako nepatrnou změnu. Téměř ve všech krajích došlo k mírnému nárůstu trestných činů v roce 2011 a 2013 v porovnání s rokem 2010, přičemž největší nárůst byl zaznamenán v roce 2013 v Hlavním městě Praze o 10,78 %. Jak již bylo možné zjistit

z předchozích tabulek, tak od roku 2014 dochází k výraznému poklesu registrovaných trestných činů, tak i z pohledu bazického indexu lze říci, že platí totéž (výjimku tvořil Olomoucký kraj v roce 2014, kdy byl zaznamenán nárůst o 2,51 %). K největšímu poklesu trestných činů oproti roku 2010 došlo v roce 2016 ve všech krajích, přičemž extrémní pokles byl registrován ve Středočeském kraji, kde došlo k poklesu o 42,11 %.

Tabulka 4: Vývoj trestných činů v jednotlivých krajích v porovnání s rokem 2010 za období 2010 – 2016

kraj	rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hlavní město Praha	0,13%	-2,27%	10,78%	-2,97%	-13,42%	-23,77%
Středočeský kraj	-1,47%	-6,82%	-2,27%	-18,58%	-33,43%	-42,11%
Jihočeský kraj	-3,12%	-8,45%	-1,82%	-4,02%	-17,67%	-29,30%
Plzeňský kraj	-0,66%	-7,38%	-0,94%	-13,38%	-24,06%	-30,08%
Karlovarský kraj	2,15%	-4,50%	3,26%	-15,28%	-27,74%	-37,23%
Ústecký kraj	2,88%	-6,83%	1,39%	-11,93%	-28,46%	-37,57%
Liberecký kraj	-0,65%	-5,53%	1,45%	-9,15%	-18,96%	-33,26%
Královéhradecký kraj	-1,05%	-3,02%	-3,00%	-8,45%	-22,89%	-34,48%
Pardubický kraj	3,19%	1,32%	2,42%	-5,60%	-23,26%	-33,16%
Kraj Vysočina	-0,75%	-1,56%	0,96%	-6,58%	-20,72%	-31,02%
Jihomoravský kraj	2,12%	0,75%	1,70%	-7,52%	-18,71%	-26,31%
Olomoucký kraj	4,56%	4,71%	7,63%	2,51%	-8,10%	-15,46%
Zlínský kraj	-2,15%	-5,76%	-2,47%	-6,61%	-15,55%	-21,55%
Moravskoslezský kraj	6,93%	2,27%	7,88%	-6,26%	-23,56%	-33,21%

Zdroj: vlastní zpracování podle [8]

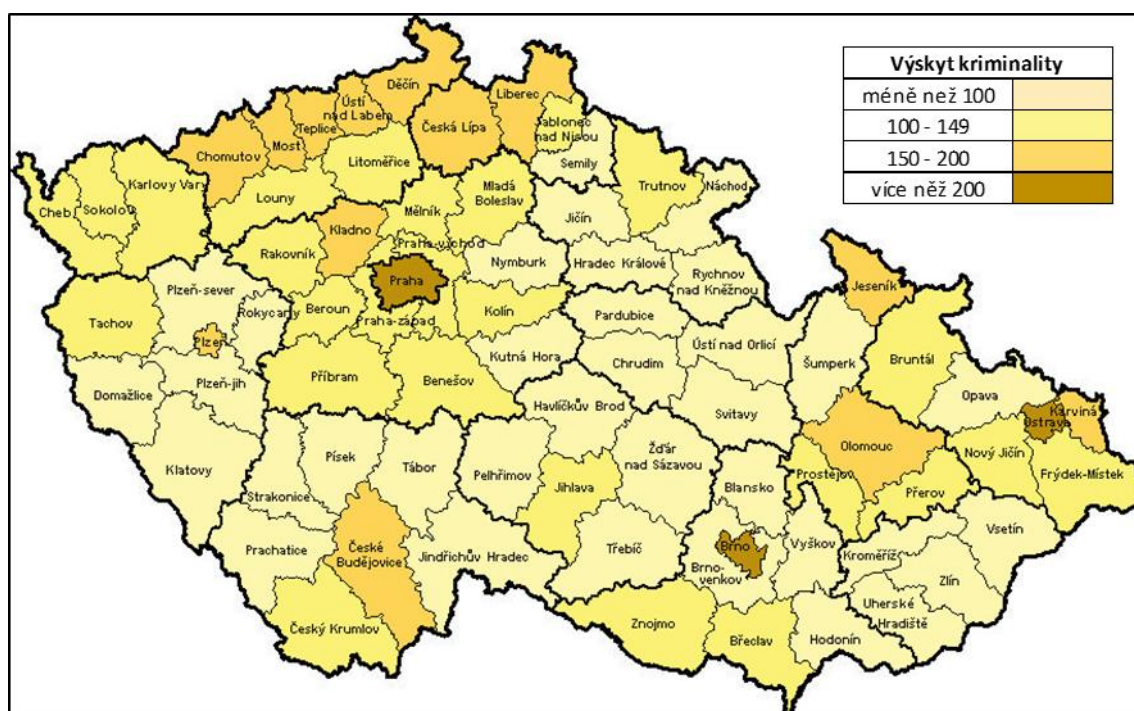
Jak je možné zjistit z předchozích třech tabulek, existují mezi jednotlivými kraji rozdíly v počtu trestných činů, které jsou s vysokou pravděpodobností způsobeny rozdílnými počty obyvatel žijících v jednotlivých krajích, turistů cestujících do jednotlivých krajů a určitý vliv může mít i nezaměstnanost. Dále ve všech výpočtech bylo zjištěno, že v roce 2013 došlo k nárůstu počtu trestných činů, jak v absolutních hodnotách, tak i v hodnotách relativních, což může být následkem amnestie, která byla vyhlášena bývalým prezidentem ČR Václavem Klausem.

4. OBECNÁ A HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA V OKRESECH ČR

Tato kapitola zkoumá registrovanou obecnou a hospodářskou kriminalitu v jednotlivých okresech ČR pomocí indexu kriminality a s využitím korelační analýzy, pomocí níž je ověřována hypotéza č. 1., jejíž znění je následující: „Při nárůstu obyvatel v jednotlivých okresech ČR dochází k růstu indexu kriminality z hlediska obecné a hospodářské kriminality v roce 2016“. Veškerá data pocházejí z ČSÚ, přičemž u dat pro obecnou a hospodářskou kriminalitu došlo v roce 2016 ke sjednocení okresů Plzeň-jih a Plzeň-sever a ke sjednocení okresů Praha-východ a Praha-západ. Z tohoto důvodu bylo nutné upravit (sloučit) i data o počtu obyvatel v těchto okresech ČR. Podrobné výsledky se nacházejí v příloze č. 2.

Nejprve je pomocí indexu kriminality, o kterém je podrobně psáno v kapitole č. 2, vypočítána míra registrované obecné a hospodářské kriminality za rok 2016 v jednotlivých okresech ČR. Index kriminality udává počet příslušných kriminálních činů přepočtený na 10 000 obyvatel, přičemž výsledky tohoto indexu jsou vyhodnoceny v grafických mapách na obrázku č. 2 a 3. Zbarvení jednotlivých okresů ČR vychází ze čtyř čtyřstupňové škály, jejíž rozsah odpovídá naměřenému indexu pro každý druh kriminality.

Obrázek 2: Rozložení indexu obecné kriminality v okresech ČR za rok 2016

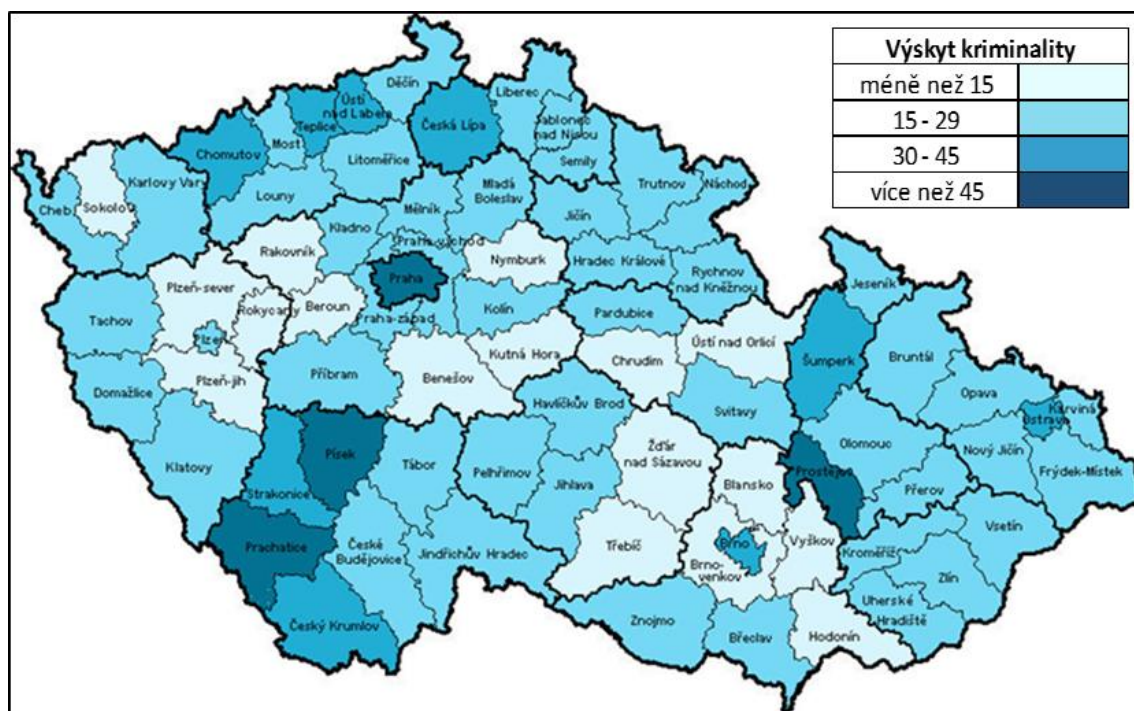

Zdroj: vlastní zpracování podle [9, 10]

Rozložení indexu obecné kriminality v jednotlivých okresech ČR za rok 2016 zobrazuje obrázek č. 2. Největší počet zaregistrované obecné kriminality na 10 000 obyvatel se nachází

v těch okresech ČR, které představují tři největší města ČR. Jedná se o okres Praha s 358,38 trestnými činy na 10 000 obyvatel, Ostrava-město s 285,66 trestnými činy na 10 000 obyvatel a Brno-město s 240,49 trestnými činy na 10 000 obyvatel. Značný výskyt obecné kriminality, která spadá do určené hranice 150 až 200, se nachází převážně v okresech Ústeckého a Libereckého kraje. Dále v okresech Plzeň-město, Jeseník, Karviná, Kladno, České Budějovice a Olomouc.

Obrázek 3: Rozložení indexu hospodářské kriminality v okresech ČR za rok 2016

Zdroj: vlastní zpracování podle [9, 10]

Rozložení indexu hospodářské kriminality v jednotlivých okresech ČR za rok 2016 zobrazuje obr. č. 3. Jak si lze všimnout, nejvyšší míra hospodářské kriminality je v okrese Praha s indexem 59,26 a překvapivě v okresech Písek s indexem 54,89, Prostějov s indexem 48,36 a Prachatice s indexem 46,36. Okresy Brno-město a Ostrava-město, které spolu s Prahou byly okresy s největším indexem obecné kriminality, spadají v rámci hospodářské kriminality do nižší kategorie, a to 30 až 44 trestných činů na 10 000 obyvatel. Nejvíce okresů, které charakterizuje vysoký index hospodářské kriminality je v Jihočeském kraji. Jde zejména o již zmíněné okresy Písek a Prachatice a o okresy Strakonice a Český Krumlov.

Závěr lze vyvodit takový, že Praha v indexu obecné i hospodářské kriminality bezpochyby dominuje. To může být v důsledku koncentrace sociálně patologických jevů, ke kterému přispívá anonymita města, migrační pohyb obyvatel cizích státních příslušníků a značný počet podnikatelských subjektů. [7]

V další části této kapitoly je ověřena první hypotéza, která předpokládá, že při větším počtu obyvatel dochází i k většímu indexu obecné a hospodářské kriminality, a to konkrétně v roce 2016. K potvrzení hypotézy je zapotřebí, aby výsledné hodnoty byly v rozmezí od 0,5 do 1 v obou případech. K prověření hypotézy je využita korelační analýza, kdy pomocí Spearmanova korelačního koeficientu (r_{xy}^s) je ověřena souvislost mezi dvěma veličinami (tj. mezi hodnotou indexu kriminality obecné a hospodářské a počtem obyvatel v daném okrese ČR). Vzorec pro výpočet je dán vztahem (3) [37]:

$$r_{xy}^s = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n (p_i - q_i)^2}{n(n^2 - 1)}, \quad (3)$$

kde ... p_i a q_i jsou pořadí x_i a y_i

... n = počet korelačních dvojic.

Pro výpočet Spearmanova korelačního koeficientu, je nutné stanovit pořadí proměnných x_i a y_i vzestupně a každé hodnotě přidělit pořadové číslo. K tomuto kroku je využita excelová funkce „RANK.AVG“. [37]

Koeficient korelace pořadových čísel nabývá hodnot od 1 do -1. Síla korelace pořadí hodnot proměnných x_i a y_i se určuje podle toho, čím více se $|r_{xy}^s|$ blíží k jedné (mluvíme o silnější korelaci) a naopak čím více se $|r_{xy}^s|$ blíží k nule (mluvíme o slabší korelaci). Pro lepší pojmenování síly korelace poslouží tabulka č. 5. [3]

Tabulka 5: Síla korelace

0,01 - 0,09	žádná
0,10 - 0,29	nízká
0,30 - 0,49	střední
0,50 - 0,69	podstatná
0,70 - 0,89	značná
0,90 - 1,00	silná

Zdroj: vlastní zpracování podle [12]

V tomto případě, kdy je sledována souvislost mezi indexem obecné kriminality vůči počtu obyvatel v jednotlivých okresech ČR za rok 2016, dosahuje Spearmanův korelační koeficient hodnoty $r_{xy}^s = 0,2844$, která je v rámci posouzení síly korelace (viz tabulka č. 5) nízká (tj. rozmezí od 0,10 až 0,29). Pokud by do výpočtů nebyl zahrnut okres Praha, který má největší odchylky od ostatních okresů ČR, a to jak v indexu kriminality, tak i v počtu obyvatel, je hodnota Spearmanova korelačního koeficientu menší, a to $r_{xy}^s = 0,2550$. Lze poukázat na to, že rozdíl obou výsledných hodnot je 0,029.

V rámci sledování souvislosti mezi indexem hospodářské kriminality vůči počtu obyvatel v jednotlivých okresech ČR za rok 2016 je hodnota Spearmanova korelačního koeficientu $r_{xy}^s = 0,1458$. Tato hodnota je z hlediska hodnocení síly korelace opět nízká a pohybuje se v rozmezí od 0,10 až 0,29. Po nezahrnutí okresu Prahy je pak hodnota rovněž nižší, a to $r_{xy}^s = 0,1107$ a rozdíl obou hodnot je 0,035.

Po zjištění výsledků Spearmanova korelačního koeficientu, který v obou případech směřoval k nízké vztahové souvislosti mezi sledovanými jevy, lze hypotézu č. 1 zamítnout. Okres Praha do jisté míry ovlivňuje výsledek závislosti, což je pravděpodobně způsobené tím, že má největší počet obyvatel a dochází k vysokému výskytu v páčání obecné i hospodářské kriminality.

5. PREVENCE KRIMINALITY

Podle Ministerstva vnitra ČR (dále jen MV ČR) je prevence kriminality definována jako: „soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páčání kriminality a snižování obav z ní.“ [29]

Politika prevence kriminality má v ČR dlouhou historii. První strategie prevence kriminality byla v ČR přijata v roce 1996 a od té doby se vyvíjí prevence kriminality na celorepublikové a místní úrovni a rozvíjí se postupy a přístupy státní správy a samosprávy k prevenci kriminality. Dochází k posilování a koordinaci partnerů v oblasti prevence kriminality. Strategie prevence kriminality vychází z priorit daných Programovým prohlášením vlády ČR a navazuje na strategické dokumenty vlády ČR, které se týkají jak vládní politiky obecně, tak i problematiky bezpečnosti. Cíle a úkoly, které vycházejí z této strategie, jsou dány znalostmi a zkušenostmi, které vycházejí z každoročního vyhodnocování realizovaných preventivních aktivit a úkolů. Dále se inspiřují Republikovým výborem pro prevenci kriminality, krajskými a obecními samosprávami, nestátními neziskovými organizacemi, mezinárodními spolupracemi či výzkumnými aktivitami. [33]

Sociální prevence zahrnuje aktivity, které ovlivňují proces sociálního začlenění a zaměřují se na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou klíčovou příčinou pro páčání trestné činnosti. Situační prevence je založena na zkušenosti, že určité druhy kriminality se za určitých okolností objevují v určité době a na určitých místech a prostřednictvím určitých opatření se snaží minimalizovat podmínky, které jsou příčinou trestné činnosti. Prevence viktimit³ a pomoc obětem trestných činů se odráží na konceptech bezpečného chování pro různé kriminální situace a psychickou připraveností ohrožených osob, které jsou založené na zdravotním, psychologickém a právním poradenství. [30]

Sociální a situační přístupy se vzájemně doplňují na úrovni primární, sekundární a terciární prevence. Jedná se o úrovně preventivních aktivit, za které odpovídají jednotlivé rodiny, obce a jednotlivá ministerstva. [21, 31]

Primární prevence se zaměřuje na nejširší veřejnost a zahrnuje vzdělávací, výchovné, volnočasové a poradenské aktivity, jejichž pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména dětí a mládeže (např. využívání volného času). Sekundární prevence řeší rizikové

³ **Viktimitologie** - kriminologická disciplína zabývající se vztahem mezi pachatelem trestného činu a jeho obětí.

skupiny a jedince, kteří mají vysokou pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti se zaměřením na sociálně patologické jevy (např. dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na drogách nebo alkoholu, šikana) a příčiny kriminogenních situací (např. nebezpečná místa, kde se shromažďují kriminální živly). Terciární prevence se zabývá opětovným začleněním kriminálně narušených osob do společnosti (např. pracovní uplatnění, poradenství, pomoc při hledání bydlení). [21]

5.1. Strategie prevence kriminality ČR na léta 2016 – 2020

Strategie prevence kriminality je základním dokumentem pro prevenci kriminality, kterou vydává a předkládá vládě ČR MV ČR. Z ní vyplývá, že dobře naplánovaná strategie prevence kriminality předchází trestné činnosti a viktimizaci. Rovněž podporuje bezpečnost společnosti, zlepšuje kvalitu života, snižuje náklady spojené se systémem trestní justice a přispívá k udržitelnému rozvoji státu. Strategie prevence kriminality se zaměřuje na kriminalitu obecnou, tedy na tu, která lidi nejvíce obtěžuje a ohrožuje a na práci jednotlivých subjektů, které v této oblasti působí (např. Policie ČR). Nezaměřuje se na nejzávažnější trestné činnosti (např. terorismus, hospodářská kriminalita), ani na specifické oblasti týkající se cizinců (např. migrace). Navazuje na strategické dokumenty vlády ČR, mezi které patří Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR z roku 2010 [27] (v roce 2017 nahrazen strategickým rámcem s názvem ČR 2030 [49]) a Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015 [26]. Strategie prevence kriminality zahrnuje cíle globální, strategické a specifické, které je nutné v této oblasti plnit a každoročně vyhodnocovat. [33]

Globální cíle [33] – rozvinutý stabilní systém prevence v ČR plně odpovídá doporučením mezinárodních orgánů pro prevenci kriminality, na němž se podílí řada partnerů státní správy, krajské i obecní samosprávy i neziskových organizací. Tyto cíle pak stanovují závazek, že ČR bude nadále systém prevence kriminality udržovat a posilovat jej, bude podporovat preventivní přístupy, které povedou k zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku, a to vše v souladu s principy moderního demokratického státu.

Strategické cíle [33] – jedná se o cíle, které rozvíjejí budovaný systém prevence kriminality, posilují kompetence a kapacity relevantních partnerů, rozšiřují prostor pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku. Poskytují pomoc a poradenství obětem trestných činů. Při práci s pachateli se zaměřují na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže. Uplatňují komplexní přístup k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (sociálně vyloučené lokality), reagují na nové hrozby a trendy v oblasti

bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikují nové efektivní přístupy k předcházení kriminality. Strategické cíle vycházejí z priorit schválených Republikovým výborem pro prevenci kriminality.

Specifické cíle [33] - na strategické cíle následně v jednotlivých kapitolách Strategie prevence kriminality ČR navazují bližší specifické cíle.

Strategické cíle společně s navazujícími specifickými cíli jsou v souladu s aktuálními prioritami prevence kriminality na mezinárodní úrovni. [33]

Mezi základní principy kriminální preventivní politiky patří:

- a) prevence kriminality jako podklad pro udržitelný rozvoj a růst společnosti,
- b) sdílení kompetencí a odpovědnosti,
- c) spolupráce a koordinovaný přístup,
- d) sdílení dat a jejich analýza,
- e) diferenciací a komplexnost preventivních opatření,
- f) přebírání pozitivních příkladů a zkušeností. [33]

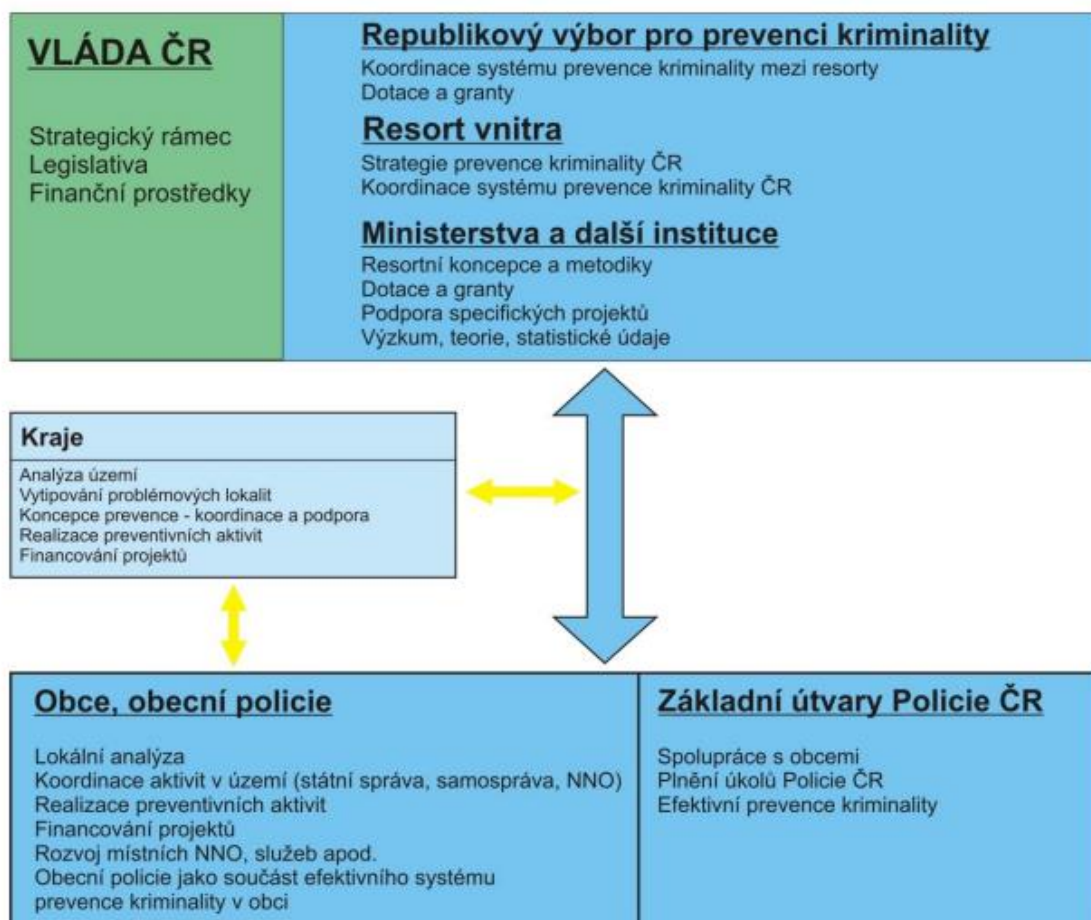
5.2. Systémy organizace prevence kriminality v ČR

Jak již bylo zmíněno, preventivní aktivity se uskutečňují na celostátní (mezirezortní a rezortní), regionální (krajské) a místní (obecní) úrovni. Jedná se o systém organizace prevence kriminality v ČR. [28]

Na **mezirezortní úrovni** se spolupráce zaměřuje ve vytváření vládní preventivní politiky, která se týká tradiční kriminality a koordinace, včetně realizací nových preventivních činností resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality. Jedná se o iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený MV ČR, jehož smyslem je působit na mezirezortní úrovni. Vytváří a sjednocuje koncepci preventivní politiky vlády ČR a při její realizaci na všech úrovních veřejné správy metodicky napomáhá. Jeho hlavním úkolem je vládě ČR předkládat na stanovené období strategii prevence kriminality, z níž následně vyhodnocuje cíle a úkoly a informuje ji formou zprávy o jejím plnění. Rovněž schvaluje žádosti o dotace v rámci programu prevence kriminality pro územní samosprávné celky. V Republikovém výboru pro prevenci kriminality působí celkem 25 členů (např. Asociace krajů ČR, Institut pro kriminologii a prevenci, Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo obrany ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, MV ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Nejvyšší státní zastupitelství,

Policejní prezidium ČR, Úřad vlády ČR, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny a Rada vlády ČR pro koordinaci protidrogové politiky). [28, 32]

Obrázek 4: Systém prevence kriminality ČR

Zdroj: [33]

Rezortní úroveň zahrnuje programy prevence kriminality, které vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, které ovlivňují tvorbu příslušné legislativy. Ministerstva a jim podřízené státní organizace vytvářejí v návaznosti na strategie prevence kriminality vlastní resortní strategie prevence kriminality a zajišťují jejich realizaci. Jednotlivé resorty se zaměřují na zkvalitňování oblasti rodinné politiky, vzdělávání, rozvoje služeb sociální prevence, prevence závislosti, problematiku národnostních a etnických menšin, osob sociálně vyloučených, osob odsouzených nebo jimž odsouzení hrozí. Dále zajišťují vzdělávání svých příslušných pracovníků v oblasti prevence kriminality a vytvářejí a realizují projekty prevence kriminality, které vycházejí z jejich věcné působnosti. [33, 34]

MV ČR se snaží zajistit bezpečnost v sociálně vyloučených lokalitách, pomáhat zvláště zranitelným obětem trestných činů a informovat obyvatele a motivovat je k zajištění vlastní bezpečnosti, stará se o prevenci v oblasti majetkové trestné činnosti, kyberkriminality

a v oblasti trestných činů způsobených na úseku dopravy pod vlivem alkoholu a jiných omamných látek. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR koordinuje prevenci v oblasti specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR ve spolupráci s MV ČR se snaží zvýšit zaměstnanost, bezpečnost a veřejný pořádek pomocí podpory tvorby pracovních příležitostí pro asistenty prevence kriminality v obcích s vysokým podílem trestné činnosti, se zvýšeným počtem vyloučených lokalit a vysokým počtem nezaměstnaných osob. [25, 38]

Pro systém prevence kriminality jsou také významné **krajské instituce**, které svým zapojením do systému ukazují prospěšnost v roli prostředníka mezi ministerstvy a obcemi. Kraje realizují preventivní politiku v samostatné působnosti, a to zejména pomocí vytvořených pozic manažerů prevence kriminality. Tito manažeři v oblasti prevence kriminality organizují aktivity na svém území a zprostředkovávají informace mezi ministerstvy a obcemi. Rovněž se účastní dotačního řízení MV ČR pro oblast prevence kriminality či realizují vlastní dotační aktivity. [33, 28]

Podstatou na **místní úrovni** ve vytváření systému prevence kriminality je optimální rozložení působnosti (s ohledem na místní situaci, možnosti i potřeby) v oblastech sociální a situační prevence. V této úrovni působí Policie ČR, orgány veřejné správy, nevládní organizace apod., které svou součinností přispívají k efektivnějšímu dopadu programů prevence kriminality na místní úrovni. [28, 33]

Obce tvoří základní úroveň, na které jsou v praxi opatření prevence kriminality nakonec uskutečňována. Stejně jako kraje i obce působí samostatně v oblasti prevence kriminality. Snaží se uspokojovat potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělání, kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku a mohou k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou. Podle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, mají možnost obce zřizovat obecní policii, která zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku a díky tomu přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití a podílí se na prevenci kriminality v obci. I na této úrovni (obecní) platí, že je třeba nadále posilovat kompetence a kapacity pracovníků v oblasti prevence kriminality. [28, 33]

Nestátní neziskové organizace realizují preventivní programy a pomáhají obětem trestné činnosti či poskytují služby při práci s pachateli. Využívají svých zdrojů, ale často musejí být financovány z veřejných zdrojů (např. dotace). Akademická sféra, vědecko-výzkumné instituce zajišťují bezpečnost zejména na poli vědy, výzkumu, inovací. V oblasti bezpečnosti

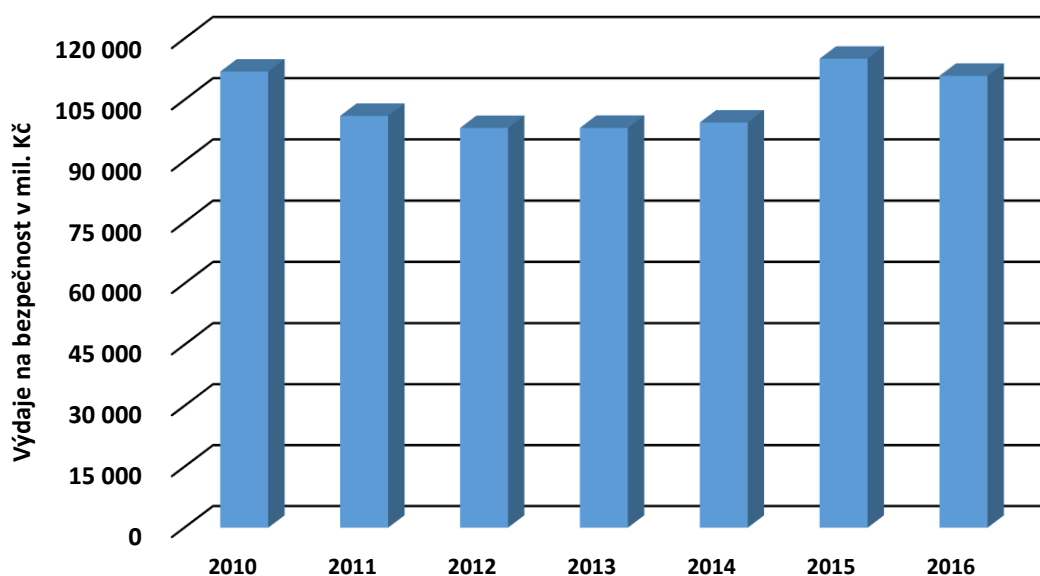
a prevence kriminality se využívá rovněž dobrovolníků, které pod akreditací MV ČR a s jeho dotační podporou realizují dobrovolnické aktivity na poli prevence kriminality. Nejčastější jsou aktivity v oblasti sociální prevence, které se zabývají pomoci dětem a mládeži ze sociálně znevýhodněného prostředí (ze sociálně vyloučených lokalit), lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, docházejí do azylových domů a setkávají se s lidmi bez domova. Od roku 2015 je možné se připojit do projektu MV ČR „Bezpečnostní pracovník“, jehož cílem je podpora dobrovolnické činnosti obyvatel obcí. Podnikatelské subjekty jsou zapojeny do prevence kriminality formou poskytování práce lidem, u kterých nezaměstnanost tvoří rizikový kriminogenní faktor (osoby ve výkonu trestu, osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách). [28, 33]

6. VÝDAJE NA BEZPEČNOST V ČR

Kvantitativní údaje v této kapitole jsou použity ze státního systému MONITOR, což je informační portál Ministerstva financí, který je volně přístupný a slouží k zajištění dostupnosti rozpočtových a účetních informací ze všech úrovní státní správy a samosprávy. Výdaje, které se týkají bezpečnosti ČR, jsou v tomto systému zahrnuty v sekci „Bezpečnost státu a právní ochrana“ a jsou rozděleny na úroveň jednotlivých ministerstev a dalších orgánů, které se podílejí na zajištění bezpečnosti (např. Bezpečnostní informační služba). [22]

Pomocí analýzy citlivosti je ověřena hypotéza č. 2, která předpokládá vztah nepřímé úměrnosti mezi výdaji na bezpečnost a právní ochranu a množstvím trestných činů a jejíž znění je následující: „Při zvýšení výdajů na bezpečnost státu a právní ochranu ČR v letech 2010 - 2016 dochází k poklesu trestných činů a naopak.“ Hypotézu č. 2 lze považovat za prokázanou, pokud jsou všechny koeficienty míry citlivosti rovny v rozmezí od 0,9 do 1.

Obrázek 5: Vývoj celkových výdajů na bezpečnost v ČR za období 2010 – 2016

Zdroj: vlastní zpracování podle [23]

Na obrázku č. 5 lze vidět vývoj výdajů na bezpečnost v ČR. V roce 2010 činily 111 947 mil. Kč a tvořily 9,7 % všech výdajů vynaložených vládou. Tato částka výdajů na bezpečnost je největší až do roku 2014 (včetně), do tohoto roku se výše pohybovala kolem 98 000 – 100 000 mil. Kč a tvořila podíl na celkových výdajích vlády přes 8 %. Od roku 2015 se výdaje na bezpečnost zvyšují, což bylo způsobeno pravděpodobně i migrační vlnou z Blízkého východu přes naše území. Rovněž i teroristické útoky v Paříži se dotkly zvýšení výdajů na bezpečnost v ČR, kdy byla přijímána opatření ke snížení rizika podobných případů

a minimalizace jejich případných dopadů. ČR realizovala v roce 2015 řadu významných bezpečnostních opatření v souvislosti s akcemi hromadného charakteru (např. mistrovství světa v ledním hokeji, halové mistrovství Evropy v atletice či mistrovství světa ve fotbale do 21 let). V roce 2015 výdaje činily 115 099 mil. Kč a v roce 2016 nepatrně klesly na 110 910 mil. Kč a tvořily kolem 9 % na celkových výdajích vlády. Rostoucí trend se očekává i v letech dalších. [1]

Následující analýza citlivosti má ověřit platnost hypotézy č. 2. Hypotéza v sobě obsahuje vztah nepřímě úměry, a proto je vzorec pro míru citlivosti vynásoben -1. Míra citlivosti říká, že jestliže se změní výdaje na bezpečnost a právní ochranu o 1 procento, o kolik procent se změní množství trestných činů. Je dána vztahem (4):

$$\text{Míra citlivosti}(mc) = \frac{\Delta X}{x_1} : \frac{\Delta Y}{y_1} * (-1), \quad (4)$$

kde ... x - trestné činy

... y - výdaje na bezpečnost a právní ochranu

... Δx - rozdíl mezi x_2 a x_1

... Δy - rozdíl mezi y_2 a y_1 . [16]

V tabulce č. 6 je pro každý rok daného období vypočítána míra citlivosti, relativní přírůstky obou ukazatelů a jsou uvedeny i jejich absolutní hodnoty v letech 2010 – 2016.

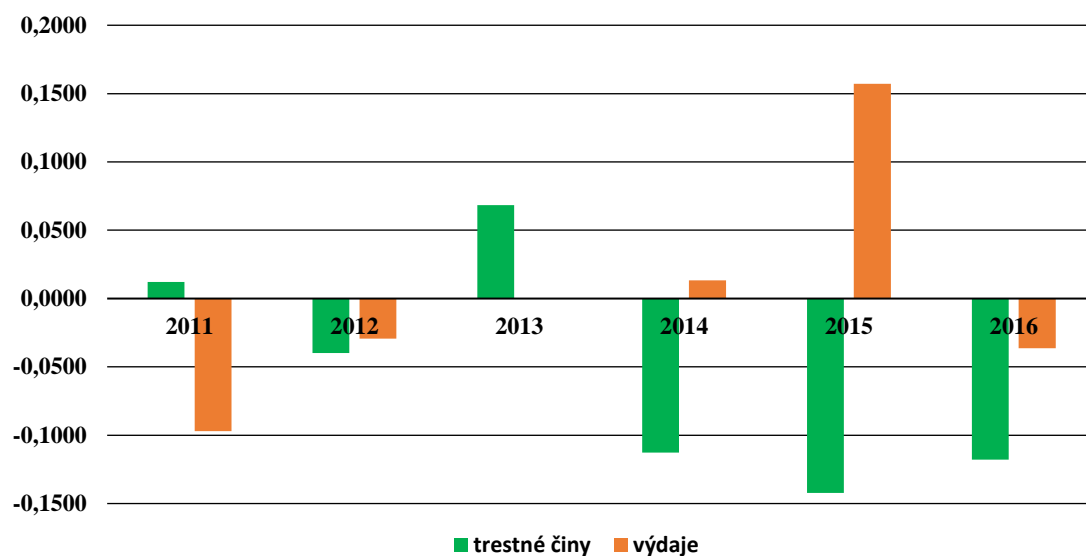
Tabulka 6: Relativní přírůstky a míra citlivosti

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
trestné činy celkem (x)	313 387	317 177	304528	325366	288660	247628	218432
výdaje (mil. Kč) celkem (y)	111 947	101 089	98 127	98 151	99 459	115 099	110 910
relativní přírůstky							
trestné činy	-	0,0121	-0,0399	0,0684	-0,1128	-0,1421	-0,1179
výdaje (mil. Kč)	-	-0,0970	-0,0293	0,0002	0,0133	0,1573	-0,0364
míra citlivosti	-	0,1247	-1,3610	-279,7732	8,4655	0,9039	-3,2396

Zdroj: vlastní zpracování podle [6, 26]

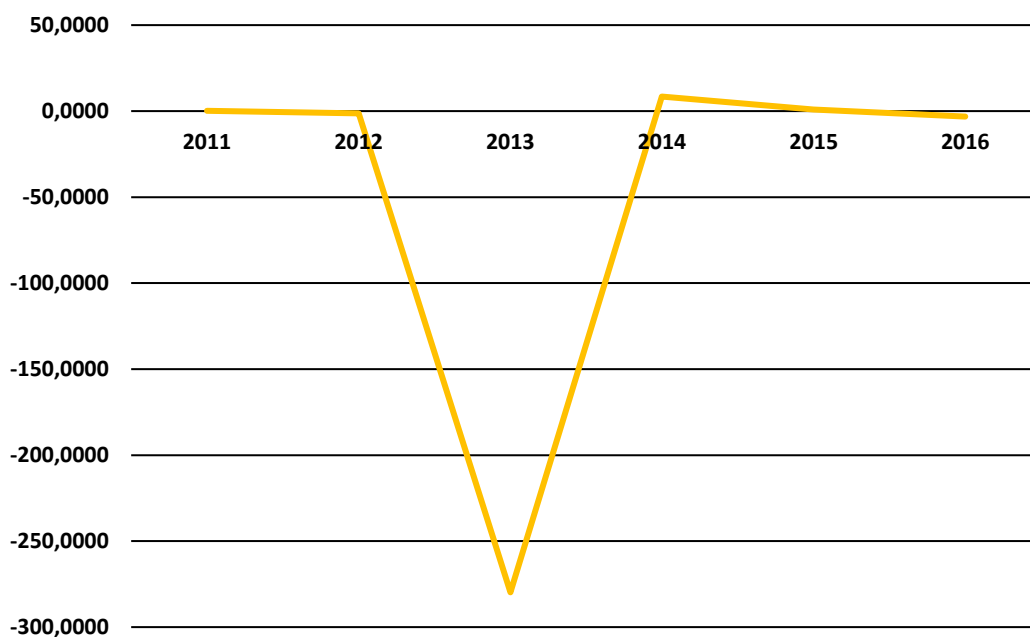
Relativní přírůstky obou sledovaných ukazatelů a vypočtená míra citlivosti je graficky znázorněna na obrázcích č. 6 a 7.

Obrázek 6: Relativní přírůstky trestných činů a relativní přírůstky výdajů na bezpečnost za období 2010 – 2016

Zdroj: vlastní zpracování podle [8, 23]

Obrázek 7: Míra citlivosti mezi výdaji na bezpečnost a právní ochranu a množstvím trestných činů za období 2010 - 2016

Zdroj: vlastní zpracování podle: [8, 23]

V roce 2011 je hodnota míry citlivosti 0,1247 a lze ji vyhodnotit jako nepřímou úměrnost, kdy došlo ke zvýšení trestných činů při snížení výdajů. V následujícím roce 2012 je hodnota míry citlivosti -1,3610, při níž dochází k pokračování ve snižování výdajů, ale trestné činy klesají. V roce 2013 hodnota ukazatele činí -279,7732. Jedná se o atypický rok, kdy dochází

v podstatě ke stagnaci výdajů, ale amnestie vyhlášená bývalým prezidentem ČR Václavem Klausem přinesla abnormální nárůst trestných činů. Rok 2014 lze označit jako mírnou reakci na předešlý rok, kdy se amnestovaní pachatelé vraceli zpět za mříže. Došlo k nepatrnému navýšení výdajů a k výraznému poklesu trestných činů. Ukazatel míry citlivosti je pak dán hodnotou 8,4655. Následující rok, lze považovat jako nejzajímavější, neboť hodnota koeficientu 0,9039 se blíží k hodnotě 1, která představuje optimální citlivost. Zde navýšení výdajů nejvíce koresponduje s poklesem trestných činů. Toto navýšení je s největší pravděpodobností reakcí na migrační vlnu. V roce 2016 se výdaje oproti roku 2015 snížily, avšak jejich úroveň se jeví jako dostačující pro snižování počtu trestných činů. Míra citlivosti nabývá hodnoty -3,2396.

Z výše zjištěných skutečností vyplývá, že hypotéza č. 2 není potvrzena. Pokud by měla být potvrzena, musely by všechny koeficienty za sledované období být v nejlepším případě rovny 1 nebo alespoň blízko k její hodnotě. Je zcela logické myslet si, že v případě, že se zvyšují výdaje na bezpečnost a právní ochranu, dochází i k poklesu trestných činů. K tomuto tvrzení však brání mimořádné situace a dané okolnosti (amnestie, migrační vlna, otázka určení výdajů na bezpečnost či připravenost bezpečnostních složek včetně efektivnosti jejich práce).

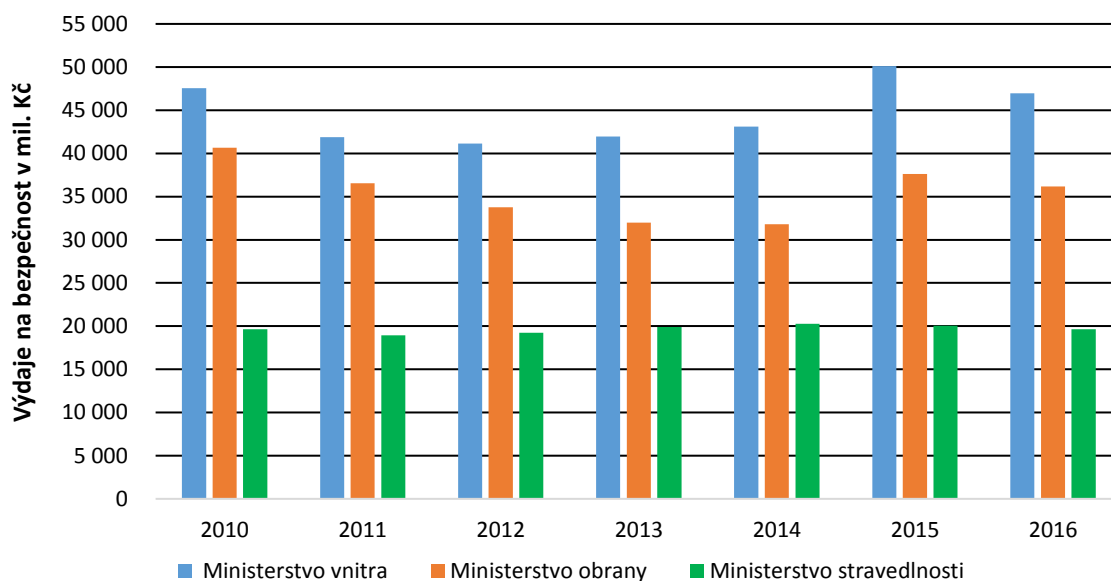
6.1. Výdaje jednotlivých státních orgánů na zajištění bezpečnosti ČR

Schválené vládní výdaje k zajištění bezpečnosti ČR se rozdělují do kapitol jednotlivých ministerstev a dalších orgánů. Významnou roli hrají převážně příslušná ministerstva - MV ČR, Ministerstvo obrany ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR a dále Národní bezpečnostní úřad, Bezpečnostní informační služba a Generální inspekce bezpečnostních sborů. Všechny tyto organizace mají největší vládní výdaje vynaložené k zajištění bezpečnosti ČR. Další analýza se bude týkat pouze již výše zmíněných ministerstev a dále analýzou státních orgánů zabývajících se bezpečností státu (ostatní disponují výdaji pod 245 mil. Kč a proto je lze jen obtížně společně porovnávat).

Z obrázku č. 8. vyplývá, že MV ČR disponuje s většími finančními prostředky na zajištění bezpečnosti než Ministerstvo obrany ČR, ale lze říci, že jsou relativně na podobné úrovni. Největší nárůst rozpočtu obou ministerstev je zaznamenán od roku 2015 (migrační krize). Ministerstvo spravedlnosti ČR, vykazuje v rámci těchto výdajů v jednotlivých letech zhruba stabilní úroveň. Podle deníku CEVRO – Liberálně – konzervativní akademie z roku 2014 dochází již od roku 2006 k výraznému snižování rozpočtu Ministerstva obrany ČR. Tohoto faktu si lze všimnout i na obrázku č. 8, kde jsou údaje dostupné až od roku 2010. Je to způsobeno tím, že ozbrojené síly v ČR jsou slabší oproti roku 2006 a jednotlivé útvary

jsou naplněné jen z 60 %. Rok 2015 je po pěti letech prvním rokem, kdy se výdaje na obranu obrací jiným než klesajícím trendem. K tomuto nárůstu přispělo výrazné čerpání výdajů v oblasti realizace programů reprodukce majetku a dále v oblasti ostatních běžných výdajů, které představují nákup munice, náhradních dílů k zabezpečení provozuschopnosti stávajícího majetku rezortu apod. V souvislosti s náborem vzrostly výdaje na výstroj, vstupní lékařská vyšetření či stravování. [19]

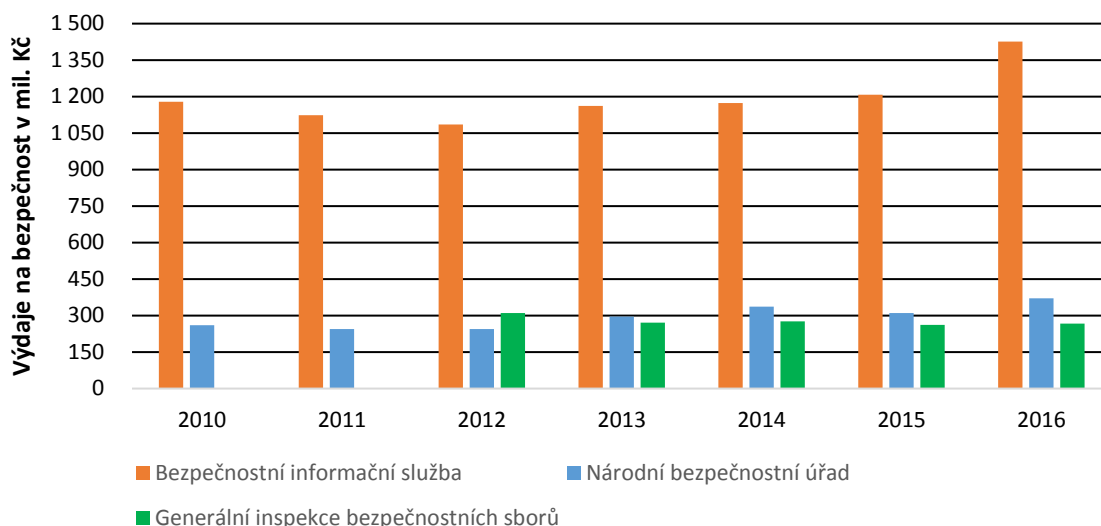
Obrázek 8: Výdaje na bezpečnost ve sledovaných ministerstvech za období 2010 – 2016

Zdroj: vlastní zpracování podle [23]

Výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu jsou rozděleny rovněž podle jednotlivých bezpečnostních orgánů. Jejich výši výdajů je možné vidět na obrázku č. 9, kde rozpočet u Bezpečnostní informační služby bezpochyby dominuje. Příčinu tohoto stavu lze hledat v počtu zaměstnanců v jednotlivých orgánech. Nejvíce pracovníků má Bezpečnostní informační služba, která zaměstnává cca 1 000 osob a její výdaje činí každoročně více než miliardu korun, oproti Národnímu bezpečnostnímu úřadu s průměrným počtem 300 zaměstnanců a Generální inspekci bezpečnostních sborů se 335 zaměstnanci (maximální hranice podle usnesení vlády ČR ze dne 29. června 2011 č. 497), které jsou v rámci výdajů na stejné úrovni, a tudíž mají mnohonásobně nižší výdaje. Data o výdajích na bezpečnost státu a právní ochranu u Generální inspekce bezpečnostních sborů jsou známa až od roku 2012. Tento fakt je pravděpodobně způsoben tím, že se jedná o orgán, který vznikl v roce 2010. [13, 15, 35]

Obrázek 9: Výdaje na bezpečnost ve vybraných bezpečnostních orgánech za období 2010 – 2016

Zdroj: vlastní zpracování podle [23]

6.2. Výdaje krajů ČR na zajištění bezpečnosti

Kraje ČR na výdaje k zajištění bezpečnosti vynaloží každý rok nejméně finančních prostředků, s kterými hospodaří. Dotace ze státního rozpočtu jsou hlavními příjmy všech krajů. Jak lze vidět v tabulce č. 7, největší výdaje k zajištění bezpečnosti svých obyvatel vynaloží v rámci samosprávních celků každoročně Hlavní město Praha, kdy se částka pohybuje vždy přes 2 000 mil. Kč. Nejméně výdajů pak vynaloží Karlovarský kraj. Jelikož se jedná o nejmenší kraj ČR (co s týče obyvatel), tak finanční prostředky, s nimiž hospodaří, jsou pravděpodobně menší než u jiných krajů. U ostatních je velikost výdajů k zajištění bezpečnosti v rámci sledovaného období stagnující nebo dochází k individuálním extrémním výkyvům, které mohou být způsobeny např. živelními pohromami, sportovními akcemi apod. K největšímu výkyvu dochází v roce 2015 v Moravskoslezském kraji, kdy hodnota výdajů činila 1 122,59 mil. Kč – jedná o 13ti násobek v porovnání s rokem předchozím.

Tabulka 7: Výdaje krajů ČR na bezpečnost za období 2010 – 2016 (v mil. Kč)

Kraj	Rok						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hlavní město Praha	2320,81	2309,60	2130,75	2198,45	2162,19	2228,75	2365,14
Středočeský kraj	23,31	38,72	43,76	245,12	41,32	66,94	63,97
Jihočeský kraj	26,55	22,45	24,39	109,36	33,49	92,49	43,95
Plzeňský kraj	48,38	50,44	50,74	66,75	68,68	35,91	61,22
Karlovarský kraj	16,18	5,22	8,29	14,68	10,08	9,43	13,84
Ústecký kraj	96,24	27,9	31,29	325,28	81,06	114,43	32,2
Liberecký kraj	258,74	23,8	120,55	45,19	41,33	37,53	30,18
Královéhradecký kraj	17,72	16,56	12,39	60,59	45,32	38,35	24,5
Pardubický kraj	18,74	12,55	11,14	29,94	14,2	13,77	10,8
Kraj Vysočina	19,42	21,04	20,36	34,52	22,57	20,46	27,2
Jihomoravský kraj	74,59	67,22	48,64	79,31	100,78	119,35	117,04
Olomoucký kraj	64,99	85,12	66,68	34,4	21,25	48,91	16,33
Moravskoslezský kraj	399,93	144,94	102,46	94,01	84,89	1122,59	128,7
Zlínský kraj	49,51	36,14	15,87	107,59	41,99	27,13	33,29

Zdroj: vlastní zpracování podle [24]

V tabulce č. 8, lze vidět hodnoty, které ukazují, kolik korun českých připadá na jednoho obyvatele daného kraje v rámci výdajů na bezpečnost krajů ČR. Nejmenší částka 16,98 Kč je v Karlovarském kraji v roce 2011 a největší částka 1 866,06 Kč je v Hlavním městě Praze v roce 2016, která má rovněž každoročně největší výdaje na jednoho obyvatele v rámci všech krajů. Na základě těchto dat lze vidět, že data z tabulky č. 8 a z tabulky č. 7 spolu korespondují (tzn., je-li hodnota v tabulce č. 8 brána jako největší či naopak, v tabulce č. 7 ji lze vyhodnotit stejně).

Tabulka 8: Výdaje krajů ČR na bezpečnost na 1 obyvatele za období 2010 – 2016 (v Kč)

Kraj	Rok							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Hlavní město Praha	1858,10	1837,16	1716,04	1763,30	1739,21	1770,14	1866,06	
Středočeský kraj	18,68	30,61	34,21	189,75	31,73	50,89	48,21	
Jihočeský kraj	41,64	35,15	38,34	171,78	52,60	145,13	68,91	
Plzeňský kraj	84,60	88,17	88,75	116,56	119,76	62,44	106,17	
Karlovarský kraj	52,59	16,98	27,34	48,65	33,57	31,51	46,47	
Ústecký kraj	115,09	33,37	37,79	393,44	98,24	138,89	39,13	
Liberecký kraj	589,35	54,10	274,85	103,03	94,23	85,52	68,65	
Královéhradecký kraj	31,96	29,85	22,37	109,58	82,11	69,53	44,43	
Pardubický kraj	36,29	24,27	21,57	57,97	27,52	26,67	20,92	
Kraj Vysočina	37,71	40,89	39,77	67,53	44,24	40,13	53,39	
Jihomoravský kraj	64,76	58,22	41,70	67,86	86,13	101,76	99,61	
Olomoucký kraj	101,22	132,65	104,41	53,95	33,39	76,94	25,73	
Moravskoslezský kraj	320,62	116,58	83,26	76,64	69,48	921,91	106,07	
Zlínský kraj	83,77	61,22	26,94	183,07	71,62	46,36	56,94	

Zdroj: vlastní zpracování podle [6, 24]

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo poukázat na stav kriminality v ČR. Bylo třeba definovat základní pojmy z oblasti kriminality a zhodnotit vývoj celkové kriminality z hlediska krajů ČR v letech 2010 až 2016. Hospodářskou a obecnou kriminalitu v okresech ČR za rok 2016 bylo možné zhodnotit indexem kriminality. Dále bylo poukázáno na prevenci kriminality v ČR, včetně analýzy výdajů na bezpečnost ČR vynaložené jednotlivými státními orgány zabývající se kriminalitou a kraji.

První a druhá kapitola se týkala vymezení základních pojmů, kde byly vysvětleny rozdíly mezi kriminalistikou, kriminologií, kriminalitou a trestnými činy, pro které existuje řada definic, které vystihují podstatu těchto výrazů. Je důležité zmínit, že tyto pojmy se navzájem doplňují. Lze říci, že kriminologie je věda o kriminalitě, kriminalistika je založena na metodách pro odhalování trestné činnosti, kriminalitu je možné měřit pomocí různých indexů a trestné činy můžeme roztrždit do kategorií, přičemž poslední dva pojmy mají podklad v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Třetí kapitola byla zaměřena na verifikaci vývoje trestných činů v jednotlivých krajích ČR v letech 2010 - 2016. Na základě řetězového a bazického indexu bylo zjištěno, že v roce 2013 došlo ke zvýšení trestných činů ve všech krajích ČR. Tato skutečnost byla pravděpodobně zapříčiněna amnestií vyhlášenou bývalým prezidentem ČR Václavem Klausem. Od roku 2014 se počet trestných činů ve všech krajích snižuje. Výjimku tvořil Olomoucký kraj, kdy v roce 2014 v porovnání s rokem 2010 došlo k nepatrnému nárůstu trestných činů o 2,51 %.

Indexem obecné a hospodářské kriminality v okresech ČR za rok 2016 se zabývala čtvrtá kapitola. Hodnoty indexu kriminality byly vyhodnoceny v grafických mapách. Zbarvení jednotlivých okresů ČR vycházelo ze čtyřstupňové škály, jejíž rozsah odpovídal naměřenému indexu pro každý druh kriminality. Největší rozsah indexu obecné kriminality byl zaznamenán v těch okresech, které tvoří zároveň tři největší města ČR – tj. okres Praha s 358,38 trestnými činy na 10 000 obyvatel, Ostrava-město s 285,66 trestnými činy na 10 000 obyvatel a Brno-město s 240,49 trestnými činy na 10 000 obyvatel a dále okresy Ústeckého a Libereckého kraje. V rámci indexu hospodářské kriminality je to okresy Praha s 59,26 trestnými činy a Písek s 54,89 trestnými činy, Prostějov s 48,36 trestnými činy a Prachatice s 46,36 trestnými činy vždy na 10 000 obyvatel.

Pátá kapitola byla zaměřena na prevenci kriminality v ČR, která vychází ze Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020, ve které jsou definovány globální, strategické

a specifické cíle, určeny základní principy preventivní politiky ČR a specifikovány jednotlivé části systému organizace prevence kriminality v ČR. Na prevenci kriminality se nepodílejí pouze vládní instituce, kraje a obce, ale i neziskové organizace, akademická sféra, dobrovolníci a podnikatelské subjekty.

Poslední kapitola vychází ze státního systému MONITOR a pomocí získaných dat byl analyzován vývoj výdajů vynaložených na zajištění bezpečnosti v ČR v období 2010 – 2016. Ze získané analýzy je zřejmé, že výdaje od roku 2015 se výrazně zvyšují. Avšak v rámci sledování podílu výdajů, které stát vynaloží na bezpečnost a právní ochranu, v porovnání s celkovými výdaji, je tento podíl minimální. V této části bylo zjištěno, že nejvíce výdajů na bezpečnost vynaloží MV ČR a dále Ministerstvo obrany ČR. Z pohledu státních bezpečnostních orgánů vynaloží největší množství peněžních prostředků Bezpečnostní informační služba.

Součástí kapitoly byla i analýza výdajů na bezpečnost jednotlivých krajů ČR a z ní je patrné, že dochází mezi jednotlivými roky k výrazným odchylkám (např. v Moravskoslezském kraji došlo v roce 2015 ke zvýšení výdajů na bezpečnost o 13ti násobek v porovnání s předchozím rokem) a dále byl vytvořen přehled o tom, kolik výdajů na bezpečnost je vynaloženo na jednoho obyvatele kraje za období od roku 2010 – 2016.

V této práci byly ověřeny dvě hypotézy. První hypotéza předpokládala, že při nárůstu obyvatel v jednotlivých okresech ČR dochází k růstu indexu kriminality z hlediska obecné a hospodářské kriminality v roce 2016. Pomocí výsledků Spearmanova korelačního koeficientu, které směřovaly k nízké vztahové závislosti, se toto tvrzení neprokázalo a hypotéza č. 1 byla zamítnuta. Druhá hypotéza předpokládala, že při zvýšení výdajů na bezpečnost státu a právní ochranu ČR v letech 2010 - 2016 dochází k poklesu trestných činů a naopak. Pomocí analýzy citlivosti se toto tvrzení neprokázalo a hypotéza č. 2 byla zamítnuta.

Obsah této práce byl poněkud široký, proto nebylo možné zanalyzovat kriminalitu do takové hloubky, která by mohla více prozradit o jejím stavu v ČR. Podrobnější verifikace výdajů na bezpečnost krajů ČR, zodpovězení otázky týkající se značného výskytu obecné kriminality převážně v okresech Ústeckého a Libereckého kraje či analýza jednotlivých typů trestných činů (např. vražda, vloupání apod.) by mohly být předmětem dalšího zkoumání.

Podle zjištěných výsledků vyplývá, že ČR by se měla snažit zachovat i v příštích letech finanční prostředky na bezpečnost státu a právní ochranu na úrovni, která by mohla zajistit snižování trestných činů. Důležitým faktorem je bezpečnost, kterou by veřejnost měla vnímat v pozitivním slova smyslu. Stát by ale neměl opomíjet prevenci kriminality, která snižuje

pravděpodobnost páchaní trestných činů. V rámci prevence kriminality by bylo dobré, oslovit další podnikatelské subjekty, protože právě ony mohou pomoci a vytvořit základ pro nový život osobám, které ukončily svůj výkon trestu či osobám žijících v sociálně vyloučených lokalitách. Toto jde ruku v ruce s vytvořením výhodných podmínek pro podnikatelské subjekty ze strany státu, např. daňové zvýhodnění.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ASOCIACE KRAJŮ ČR. Výroční zprávy [online]. Praha: Asociace krajů ČR, 2013 [cit. 2017-12-13]. Dostupné z: <http://www.asociacekrajju.cz/dokumenty/vyrocní-zpravy/>
- [2] BEJBL, Martin. Struktura a vývoj kriminality v České republice. Praha, 2009. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.
- [3] BÍLKOVÁ, Diana, et al. Pravděpodobnost a statistika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-224-0
- [4] BRAITHWAITE, John. Crime, shame, and reintegration. New York: Cambridge University Press, 1989, 234 s. ISBN 05-213-5567-2. Dostupné také z: <http://johnbraithwaite.com/wp-content/uploads/2016/06/Crime-Shame-and-Reintegration.pdf>
- [5] ČSÚ. Metodika [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/metodika_kriminalita_nehody
- [6] ČSÚ. Počet a věkové složení obyvatel k 31. 12. - územní srovnání [online]. Praha: ČSÚ, 2017 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM01&z=T&f=TABULKA&skupId=606&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301_null_&katalog=30845&pvo=DEM01&str=v33&evo=v866!_VUZE MI97-100_1&c=v3~2__RP2011MP12DP31
- [7] ČSÚ. Sociální vývoj - kriminalita [online]. Praha: ČSÚ, 2014 [cit. 2018-01-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-1131-05-casova_rada-4_7_kriminalita
- [8] ČSÚ. Veřejná databáze: kriminalita - trestné činy - územní srovnání [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=KRI06&z=T&f=TABULKA&sp=A&katalog=31008&str=v132&evo=v257!_VUZEMI97-100mv_1&c=v3~8__RP2014
- [9] ČSÚ. Veřejná databáze: kriminalita - trestné činy - územní srovnání [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-01-05]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=KRI06&f=TABULKA&z=T&katalog=31008&str=v132&evo=v257!_VUZEMI97-100-101mv_1&c=v3~8__RP2016

- [10] ČSÚ. Veřejná databáze: počet a věkové složení obyvatel k 31.12. - územní srovnání [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-01-08]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM01&f=TABULKA&z=T&skupId=606&katalog=30845&pvo=DEM01&str=v33&evo=v866_!_VUZEMI97-100-101_1&c=v3~2__RP2016MP12DP31
- [11] EPRAVO.CZ. Co přináší nový trestní zákoník [online]. Praha: EPRAVO.CZ, ©1999 - 2017 [cit. 2017-08-07]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasi-novy-trestni-zakonik-55564.html>
- [12] FXSTREET.CZ. Korelace měn [online]. Praha: FXstreet.cz, ©2009-2018 [cit. 2018-01-10]. Dostupné z: <https://www.fxstreet.cz/korelace-men.html>
- [13] GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ. Zpráva o činnosti za rok 2015 [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-09-05]. Dostupné z: http://www.gibs.cz/ostatni/zprava_cinnosti_2015.pdf
- [14] GRŮVNA, Tomáš, et al. Kriminologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- [15] HAVLÍK, Petr. Právo a pořádek v zajetí peněz a „správných“ informací. Outsidermedia [online]. 2014, 8.3.2014 [cit. 2017-09-05]. Dostupné z: <http://outsidermedia.cz/Pravo-a-poradek-v-zajeti-penez-a-%E2%80%9Espravnych%E2%80%9C-informaci/>
- [16] HOLMAN, Robert. Mikroekonomie: středně pokročilý kurz. Praha: C.H. Beck, 2002. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-717-9737-5.
- [17] INOVACE SEBS A ASEBS. Kriminologie [online]. Brno: Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity, ©2013 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>
- [18] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Kriminologie [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/o_krim.html
- [19] JIRÁČEK, Luděk. Výdaje na obrannou politiku ČR. Čtrnáctideník [online]. CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie 2014, 2014(12) [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/ctrnacni-deniky/2014/14denik_12_2014.pdf

- [20] MAREŠOVÁ, Alena. Resortní statistiky - základní zdroj informací o kriminalitě v České republice. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-110-3.
- [21] MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 3. Prevence kriminality: úrovně preventivních aktivit [online]. Praha: Městská část Praha 3, ©2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z: <http://www.praha3.cz/samosprava/oblasti/bezpecnost-a-krizove-rizeni/prevence-kriminality/urovne-preventivnich-aktivit>
- [22] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. MONITOR - o aplikaci [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, ©2017 [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/o-aplikaci/>
- [23] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. MONITOR - přehled státního rozpočtu [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, ©2017 [cit. 2017-12-13]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2016/statni-rozpocet/>
- [24] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. MONITOR - uzemní monitor [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, ©2017 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/kraje/>
- [25] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. Prevence [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, ©2013-2017 [cit. 2017-11-22]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence>
- [26] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. Bezpečnostní strategie [online]. Praha: MV ČR ČR, 2015 [cit. 2018-03-05]. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf
- [27] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR. Strategický rámeček udržitelného rozvoje České republiky [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2010 [cit. 2017-10-26]. ISBN 978-80-7212-536-4. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/Strategicky_ramec_udrzitelneho_rozvoje.pdf
- [28] MV ČR. O prevenci kriminality [online]. Praha: Galileo Corporation, ©2017 [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/teoreticky-uvod/>

- [29] MV ČR. Prevence kriminality [online]. Praha: MV ČR, 2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>
- [30] MV ČR. Prevence kriminality: struktura [online]. Praha: MV ČR, 2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [31] MV ČR. Prevence kriminality: úrovně preventivních aktivit [online]. Praha: MV ČR, 2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
- [32] MV ČR. Republikový výbor pro prevenci kriminality [online]. Praha: MV ČR, 2017 [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/rvppk-republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx>
- [33] MV ČR. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. Praha: MV ČR, 2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>
- [34] MV ČR. Vyhlášení Programu Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality na rok 2017 [online]. Praha: MV ČR, 2017 [cit. 2017-11-22]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vyhlaseni-programu-ministerstva-vnitra-v-oblasti-prevence-kriminality-na-rok-2017.aspx>
- [35] NÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ ÚŘAD. Závěrečný účet za rok 2016 [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/download/navrh-zaverecneho-uctu/NB%C3%9A-z%C3%A1v%C4%9Bre%C4%8Dn%C3%BD-%C3%BA%C4%8Det-2016.pdf>
- [36] NÁRODNÍ INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ. Kriminalita a delikvence [online]. Praha: NICM - design Galio, ©2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>
- [37] NEUBAUER, Jiří, et al. Základy statistiky: aplikace v technických a ekonomických oborech. 2., rozšířené vydání. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5786-5
- [38] PARLAMENTNÍLISTY.CZ. Užší spolupráce MV ČR a ÚP ČR přispěje k větší podpoře asistentů prevence kriminality. Parlamentnílisty.cz [online]. 2016, 14.3.2016 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/24686>

- [39] POLICIE ČR - KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV PRAHA. Kriminalistická daktyloskopie [online]. Praha: Policie ČR, ©2017 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-2.aspx>
- [40] POLICIE ČR - KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV PRAHA. Kriminalistické identifikace [online]. Praha: Policie ČR, ©2017 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-1.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
- [41] POLICIE ČR - KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV PRAHA. Kriminalistické identifikace [online]. Praha: Policie ČR, ©2017 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-1.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>
- [42] POLICIE ČR - KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV PRAHA. Kriminalistické identifikace [online]. Praha: Policie ČR, ©2017 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-1.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>
- [43] POLICIE ČR - KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV PRAHA. Kriminalistické identifikace [online]. Praha: Policie ČR, ©2017 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-1.aspx>
- [44] POLICIE ČR. Kriminalita [online]. Praha: Policie ČR, ©2017 [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
- [45] ŠÁMAL, Pavel. Trestní právo hmotné: 7., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7478-616-7.
- [46] ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 3156 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- [47] TOMÁŠEK, Jan. Úvod do kriminologie: jak studovat zločin. Praha: Grada, 2010, 216 s. ISBN 978-80-247-2982-4.
- [48] VANTUCH, Pavel. Trestní zákoník s komentářem: Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-677-8.

- [49] VLÁDA ČR. Česká republika 2030 [online]. Praha: Vláda ČR, ©2009-2017 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/cr-2030/uvodni-stranka-144714/>
- [50] ZÁKON č. 40/2009 Sb.: trestní zákoník. In: .Praha: AION CS, ©2010-2018, ročník 2009, číslo 40. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [51] ZÁKON č. 257/2000 Sb.: zákon o Probační a mediační službě. In: .Praha: AION CS, ©2010-2018, ročník 2000, číslo 257. Dostupné také z: <https://zakonyprolidi.cz/cs/2000-257>

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1	54
PŘÍLOHA 2	57

PŘÍLOHA 1

Tabulka č. 1 Takticko-strategická klasifikace od roku 2010

TSK	Název		
101	Vraždy loupežné	213	Komerč. forma sex. zneuž. v závisl.
102	Vraždy sexuální	214	Komerč. forma sex. zneuž. ostatní
103	Vraždy motiv. osob. vztahy	231	Ostatní pohlavní úchytky
104	Vraždy na objednávku	241	Šíření pornografie
105	Vraždy novorozence matkou	251	Ohrožování pohlavní nemocí
106	Vraždy ostatní	252	Ublížení na zdraví pohl. nem.
101-106	Vraždy celkem:	253	Ubl. na zdr. pohl. nem. z nedb.
111	Usmrcení lidského plodu - pomoc a svádění ženy	271	Kuplířství
112	Usmrcení lidského plodu - se souhlasem ženy	280	Soulož mezi příbuznými
113	Usmrcení lidského plodu - bez souhlasu ženy	281	Obchodování s lidmi
115	Zabití	290	Ostatní mravnostní trestné činy
116	Usmrcení z nedbalosti	201-290	Mravnostní činy celkem:
121	Opuštění dítěte	311	Krádeže vloupáním do obch.
122	Únos	312	Krádeže vloup. do výkl. skříní
131	Loupeže	321	Kr. vl. do restaurací a hostinců
132	Loupeže na finančních institut.	322	Kr. vl. do ubytovacích objektů
141	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci mimo polic.	323	Krádeže vloupáním do kiosků
142	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci policistovi.	324	Kr. vl. do jid.záv.kuch.strav.zař.
143	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci obec.policistovi.	331	Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332
151	Úmyslné ublížení na zdraví	332	Kr. vl. do kult. objektů - ne 331
161	Rvačky	341	Kr. vl. do pokl. a panc. skříní
171	Násilí a vyhrož. proti skup. ob.	350	Kr. vl. do výpočet. středisek
172	Braní rukojmí	351	Krádeže vloupáním do škol
173	Nebezpečné vyhrožování	371	Krádeže vloupáním do bytů
174	Nebezpečné pronásledování	372	Kr. vl. do vík. chat soukr. osob
181	Vydírání	373	Kr. vl. do rodinných domků
182	Omez. a zbavení os. svobody	390	Kr. vl. do ostatních objektů
183	Porušování domovní svobody	311-390	Krádeže vloupáním celkem:
184	Neopr.zás.do práva domu, bytu...	411	Krádeže kapesní
185	Týrání svěřené osoby	412	Krádeže při pohlavním styku
186	Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	413	Krádeže jiné na osobách
187	Omezování svobody vyznání	421	Krádeže mezi zaměst. na prac.
188	Útisk	431	Krádeže mot. voz. dvoustopých
189	Porušování svob.sduř. a shrom.	432	Krádeže mot. voz. jednostop.
190	Ostatní násilné trestné činy	433	Krádeže věci z automobilů
101-190	Násilné činy celkem:	434	Krádeže součástek mot. voz.
201	Znásilnění	435	Krádeže jízdních kol
202	Sexuální nátlak	441	Krádeže domácího zvířectva
211	Pohlavní zneužívání v závislosti	451	Krádeže v bytech a rodinných domech
212	Pohlavní zneužívání ostatní	461	Kr. věci na nádražích
		462	Kr. věci během jízdy v DP

471	Kr. v obj. se starož. a um. před.
480	Krádeže v jiných objektech
490	Krádeže ostatní
411-490	Krádeže prosté celkem:
511	Podvod
521	Zpronevěra
530	Neoprávněné užívání cizí věci
588	Zatajení věci
589	Poškozování cizí věci
590	Pytláctví a ostatní majetkové trestné činy
311-590	Majetkové činy celkem:
611	Výtržnictví
612	Výtrž. na sport. a veřej. akcích
613	Sprejerství
614	Výtržnictví - útoky na záchranáře
631	Ohrožování výchovy mládeže
632	Podávání alk. nápojů mládeži
633	Obchodování s dětmi
634	Nedovolené překročení st. hr.
635	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro J
636	Šíření toxikománie
637	Zneužívání pravomoci úřední osoby
639	Neoprávněné nakl. s os. údaji
640	Maření úkolů úřední osoby z nedbalosti
641	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro S
642	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro V
643	Nedovol. pěstování rostlin obsah. omam. látku
644	Výroba a naklád. s látkami s hormon. účín.
651	Požáry
652	Výbuchy
662	Nedovolené ozbrojování
663	Maření výkonu úředního rozh.
664	Překup. a převchov. - podílíctví
690	Ostatní kriminální trestné činy
611-690	Ostatní krim. činy celkem:
721	Nadržování
730	Veškeré nehody -úmyslné
731	Dopr. nehody silniční - nedbal.
732	Dopr. nehody letecké - nedbal.
733	Dopr. nehody vodní - nedbal.
741	Železniční nehody - nedbal.
742	Neh. komb. - žel.-sil. - nedbal.
750	Ublíž. na zdr. z nedbal.-prac.úr.
751	Ublíž. na zdr. z nedbal.-ostatní
762	Poškozování věřitele
763	Zvýhodňování věřitele

771	Ohrožení pod vl. náv. l., opilství
772	Zanedbání povinné výživy
781	Získání kontr. nad plavidl., vzdušným dopr. prostř.
782	Sdělení nepravdivé informace
783	Zavlečení VDP do ciziny
784	Týrání zvířat
785	Šíření poplašné zprávy
786	Účast na organizované zločinecké skupině
787	Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny
788	Podněcování k nár. a ras. nenáv.
789	Podpora a propagace hnutí
790	Ostatní trestná činnost
721-790	Zbývající kriminalita celkem:
801	Tr.č. proti př. o nekalé soutěži
803	Neoprávněné podnikání
806	Poškozování spotřebitele
807	Pašování a krácení cla
808	Zkresl. údajů o stavu hosp.a jm.
809	Poruš. závaz. práv. hosp. styku
810	Poruš. povin.v řízení o konkur.
811	Poruš. pov. při správě ciz. maj.
812	Krádež
813	Neoprávněné užívání cizí věci
814	Pošk. cizí věci
815	Podv. proti soc. zab. a nem. p.
816	Ochrana měny
817	Padělání známek a kolků
819	Krácení daně
820	Zneuž. pravomoci veř. činitele
821	Úplatkářství - přijímání úplatku
822	Poškozování věřitele
823	Paděl. a pozměň. veř. listiny
824	Nedov. výr. a drž.st.peč. a úř.raz.
825	Ohrožování zdraví závad. potr.
826	Vystavení neprav. potvrzení
827	Neoprávněné užívání mot. voz.
828	Poruš. tajemství doprav. zpráv
829	Zpronevěra
830	Podvod
831	Plet. při veř. soutěži a dražbě
832	Poruš. př. o nakl. s k. zb. a t.
833	Zneuž. informací v obch. styku
834	Neoprávněné provozování loterie
835	Poruš. předp. o nálepkách
836	Neoprávněné nakl. s os. údaji

837	Ostatní tr. činy proti měně
838	Neoprávněné držení plat. karty
839	Por. př. o zahr. ob. s voj. mat.
840	Rozkr. přepr. zás. - železnič.
841	Rozkr. přepr. zás. - poštovních
842	Rozkr. přepr. zás. - silničních
843	Rozkr. přepr. zás. - leteckých
844	Rozkr. přepr. zás. - lodních
845	Maření úkolu věř. činitele z nedb.
846	Úplatkářství - podplácení
847	Úplatkářství - nepřímé
848	Zvýhodňování věřitele
849	Pletichy při řízení konk. a vyr.
850	Ohr. pošk. život. prostř. - úmysl.
851	Ohr. pošk. život. prostř. - nedbal.
852	Předlužení
853	Neoprávněné vydání cenného papíru
854	Manipulace s kurzem investičních nástrojů
855	Nedovolená výr. rad. mat.
860	Podílnictví

861	Por. práv k ochranné známce
862	Por. průmyslových práv
863	Poruš. autor. práva, k datab. a padělání díla
864	Zastření původu věci
865	Pošk. a zneuž. záz. na nos. infor.
866	Provoz. nepoctivých her a sáz.
870	Havárie a provoz. poruch. - nedbal.
871	Havárie a provoz. poruch. - úmysl.
880	Pojistný podvod
881	Úvěrový podvod
882	Dotační podvod
885	Nesplnění ozn. povin. v daň. říz.
886	Neodved. daně pojist. a přísp. ..
890	Ostatní hosp. trestné činy
801-890	Hospodářské činy celkem:
901	Vojenské trestné činy
902	Trestné činy proti ústav. zřízení
903	Trestné činy válečné a proti míru
101-690	Obecná kriminalita celkem:
101-903	CELKOVÁ KRIMINALITA:

Zdroj: [44]

PŘÍLOHA 2

Tabulka č. 1 Výpočty indexu obecné a hospodářské kriminality a Spearmanova korelačního koeficientu

Okres	Obecná kriminalita	Hospodářská kriminalita	Počet obyvatel 2016	Index obecné kriminality (IOK)	Index hospodář. kriminality (IHK)	Pořadí IOK (Xio)	Pořadí IHK (Xih)	Pořadí obyvatel 2016 (Yi)	(Xio - Yi) ²	(Xih - Yi) ²
Benešov	1004	143	97 452	103,03	14,67	40	16	25	225	81
Beroun	1060	116	91 230	116,19	12,72	50	5	21	841	256
Blansko	722	158	108 248	66,70	14,60	5	15	34	841	361
Brno-město	9090	1533	377 973	240,49	40,56	73	71	74	1	9
Brno-venkov	1729	238	217 720	79,41	10,93	15	2	69	2916	4489
Bruntál	1073	215	93 080	115,28	23,10	49	54	23	676	961
Břeclav	1174	199	115 432	101,70	17,24	37	29	42	25	169
Česká Lípa	1718	365	102 975	166,84	35,45	67	66	29	1444	1369
České Budějovice	2975	429	191 945	154,99	22,35	62	50	67	25	289
Český Krumlov	822	199	61 155	134,41	32,54	57	65	6	2601	3481
Děčín	2152	369	130 787	164,54	28,21	65	60	52	169	64
Domažlice	567	104	61 405	92,34	16,94	30	27	7	529	400
Frýdek-Místek	2349	438	213 628	109,96	20,50	45	45	68	529	529
Havlíčkův Brod	833	148	94 579	88,07	15,65	23	20	24	1	16
Praha	45891	7588	1 280 508	358,38	59,26	75	75	75	0	0
Hodonín	1300	211	154 589	84,09	13,65	19	8	59	1600	2601
Hradec Králové	1357	368	163 269	83,11	22,54	18	52	61	1849	81
Cheb	1168	258	91 837	127,18	28,09	56	59	22	1156	1369
Chomutov	1884	398	124 249	151,63	32,03	61	63	49	144	196
Chrudim	686	133	104 035	65,94	12,78	4	6	30	676	576
Jablonec nad Nisou	1134	152	90 134	125,81	16,86	55	26	18	1369	64
Jeseník	647	73	38 957	166,08	18,74	66	34	1	4225	1089
Jičín	732	171	79 493	92,08	21,51	28	47	14	196	1089
Jihlava	1194	299	112 649	105,99	26,54	42	58	38	16	400
Jindřichův Hradec	786	201	91 125	86,26	22,06	21	49	19	4	900
Karlovy Vary	1587	184	115 785	137,06	15,89	59	23	43	256	400
Karviná	4048	507	251 370	161,04	20,17	64	43	71	49	784
Kladno	2562	343	163 108	157,07	21,03	63	46	60	9	196
Klatovy	654	149	86 452	75,65	17,23	14	28	16	4	144
Kolín	1208	216	99 610	121,27	21,68	53	48	27	676	441
Kroměříž	878	205	106 039	82,80	19,33	17	37	32	225	25
Kutná Hora	648	104	74 697	86,75	13,92	22	9	12	100	9
Liberec	3133	436	173 382	180,70	25,15	69	57	63	36	36
Litoměřice	1420	239	119 342	118,99	20,03	51	40	47	16	49
Louny	1031	176	86 346	119,40	20,38	52	44	15	1369	841
Mělník	1084	164	106 516	101,77	15,40	38	17	33	25	256
Mladá Boleslav	1449	201	126 825	114,25	15,85	48	22	50	4	784
Most	2079	324	112 881	184,18	28,70	70	61	39	961	484

Náchod	914	257	110 518	82,70	23,25	16	55	36	400	361
Nový Jičín	1626	239	151 737	107,16	15,75	43	21	58	225	1369
Nymburk	908	139	97 894	92,75	14,20	31	13	26	25	169
Olomouc	3522	576	233 992	150,52	24,62	60	56	70	100	196
Opava	1629	312	176 600	92,24	17,67	29	31	64	1225	1089
Ostrava-město	9240	1043	323 464	285,66	32,24	74	64	73	1	81
Pardubice	1593	389	170 848	93,24	22,77	32	53	62	900	81
Pelhřimov	519	145	71 977	72,11	20,15	9	42	10	1	1024
Písek	632	389	70 870	89,18	54,89	26	74	9	289	4225
Plzeň-jih Plzeň-sever	918	174	140 452	65,36	12,39	3	4	55	2704	2601
Plzeň-město	3654	546	189 131	193,20	28,87	72	62	65	49	9
Praha-východ Praha-západ	4271	502	312 122	136,84	16,08	58	24	72	196	2304
Prachatice	370	235	50 695	72,99	46,36	12	72	3	81	4761
Prostějov	1096	526	108 757	100,78	48,36	36	73	35	1	1444
Přerov	1315	294	130 931	100,43	22,45	35	51	53	324	4
Příbram	1404	198	114 219	122,92	17,34	54	30	41	169	121
Rakovník	613	78	55 309	110,83	14,10	46	12	5	1681	49
Rokycany	440	70	48 184	91,32	14,53	27	14	2	625	144
Rychnov nad Kněžnou	534	122	78 772	67,79	15,49	7	18	13	36	25
Semily	661	149	74 145	89,15	20,10	25	41	11	196	900
Sokolov	913	125	89 127	102,44	14,02	39	11	17	484	36
Strakonice	598	264	70 697	84,59	37,34	20	68	8	144	3600
Svitavy	759	192	104 166	72,86	18,43	10	32	31	441	1
Šumperk	1175	454	121 288	96,88	37,43	33	69	48	225	441
Tábor	904	169	102 295	88,37	16,52	24	25	28	16	9
Tachov	594	100	53 005	112,06	18,87	47	35	4	1849	961
Teplice	2194	506	128 476	170,77	39,38	68	70	51	289	361
Trutnov	1240	232	118 752	104,42	19,54	41	38	45	16	49
Třebíč	828	156	111 651	74,16	13,97	13	10	37	576	729
Uherské Hradiště	1025	222	142 554	71,90	15,57	8	19	56	2304	1369
Ústí nad Labem	2278	424	119 296	190,95	35,54	71	67	46	625	441
Ústí nad Orlicí	872	163	138 038	63,17	11,81	2	3	54	2704	2601
Vsetín	1427	267	143 380	99,53	18,62	34	33	57	529	576
Vyškov	612	91	91 133	67,15	9,99	6	1	20	196	361
Zlín	1399	364	191 725	72,97	18,99	11	36	66	3025	900
Znojmo	1241	225	113 717	109,13	19,79	44	39	40	16	1
Žďár nad Sázavou	695	153	118 096	58,85	12,96	1	7	44	1849	1369

Pozn.: okresy seřazeny podle abecedy

Zdroj: vlastní zpracování podle [9, 10]